

Iskajo, izvešili, ponudili, vsak dan...
Asilkega št. 20, I. nadstropje. Dopolni...
plena se ne sprejemajo, rokopi se ne...
Anton Gerbec. — Lastnik tiskarne Edinost. Tisk...
znan za mesec L. 7.—, 3 mesece L. 19.50, pol leta L. 33.— in celo leto L. 60.—
Za inostranstvo mesečno 4 lire več. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širini ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent. omrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 1.—, oglasi denarnih zavodov po 1.2.—, — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa 1.2.— Oglasi, naročniki in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Radičeve vrtoglavlости

Stipe Radić je zopet govoril. Ker je oblast prepovedala njegovo veliko skupščino, ki naj bi ji — poleg njegovih visokodiplomatičnih enuncijacij na naslov Belgrada in vse evropske javnosti — tudi zastave Radičeve »človečanske republike« pomnoževale mednarodno pomembnost, se je g. »predsednik« sicer še ne obstoječe republike zadovoljil s poslušalstvom ob bogato obloženih mizah v dobri gostilni. Ker mu je oblast vzkratila široko rezonančno podlago velike javne skupščine, kjer bi proizvodnje njegove republikanske državniške — modrosti spremljal grom odobravanja slepo vdane mu vojske, je pa g. »predsednik« skušal to utesnitev bogato nadomestiti z zavihanimi rokavi bojovnika, ki kliče na boj brez pardona, dokler ne bo sovražnik potisnjen na kolena.

In tako je g. Stipe Radić zopet govoril, kakor pač zna le on: grozil je in sprožil svoje govorniške topove. Gromel je, toda zemlja se nadalje vrti okrog svoje osi, kakor se je pred njegovim nedeljskim govorom. Ni je dvignil iz tečajev. Samo Bog ne daj, da bi projektirali njegovih govorniških ekscesov padati nazaj na njegovo lastno vojsko, da bi moral namreč slednje nedolžni in zapeljani hrvaški narod plačevati šipe, ki jih pobija ta njegov »predsednik«. V tem bi bila tragika Radičeve (Bog nam odpusti to prispodobno velikim zgledom!) epopeje za ustvaritev njegove »človečanske republike».

In koliko neskladnosti in zgodovinskih neresnic je zagrešil zopet Stipe Radić v svoji nedeljski zmesi nasprotnosti si trditve!

Tako je rekel na pr., da prepoved velike njegove skupščine pomenja končni polom ideje sporazuma z Belgradom. Če znamo le še nekoliko logično misliti, moramo to njegovo izjavo razumeti tako, da je definitivno porušil vse mostove za seboj, da zanj ni več poti v Belgrad. Skoro v isti sapi pa je rekel, da hoče izvojevati svojo zmago »najprej z mirnimi sredstvi«. Protislovje med napovedjo vojne brez pardona in njegovo nado, da izvojuje zmago z »mirnimi sredstvi«, je očitno kričevo. Tu je gospod Radić ostal zvest sam sebi in svoji metodi: pripoveduje pač, kaj hoče, ne daje pa pojasnila o »kak« in »kom«. Za nas, ki se nam politična ideologija ne mota tam nekje gori v oblakih, se more »hrvaško vprašanje« z mirnimi sredstvi rešiti le po dogovoru z Belgradom. Kako pa naj se išče tak dogovor, ko pa Stipe Radić izjavlja v istem svojem govoru, da je ta Belgrad tako nedostopen za vsako pametno besedo, tako neumen in zabiti, da sploh ni možno pametno govoriti z njim? Kje so torej tista »mirna sredstva«, na katera je namigaval g. Radić, ker — kakor rečeno — označil jih ni!

G. Radić je zagrešil tudi gorostasno zgodovinsko neresnico, ko je trdil, da so »pravični in pošteno zmagovalci« vsedkar pustili premagancem svobodo, njih ustavo in pogoje za razvoj njihovega svobodnega življenja, ter je natvezal na to zgodovinsko laž: naglašanje, da hočejo biti Hrvatje sami gospodarji svojega lastnega žepa. Tu bi mi ugovorili najprej, da zmaga naroda nad narodom se ne dobiva samo na krvavih bojiščih, ampak tudi s političnimi in diplomatičnimi spletkarjami in lumparijami. Taka zmaga nad poljskim narodom je bila na pr. delitev Poljske. Milijoni Poljakov so prišli pod prusko peto. Gospod Radić je gotovo preučen in načitan človek, da ne bi vedel, kako usoda je krojil pruski zmagovalac tem Poljakom. Če gospod Stipe želi hrvaškemu narodu tako svobodo in take pogoje za svobodno življenje, potem pa — žalostna mu majka!

Sicer pa ni treba Hrvatom hoditi po zgledu v daljne kraje, ker imajo kričevo zgled v svoji lastni nedavni prošlosti. Madžari so jih zavojevali brez orožja — z stvaritvijo dualistične oblike monar-

hije. Pustili so jim sicer res njihovo ustavo, njihovo avtonomijo in njihov sabor. Pustili so jim tudi njihovo bansko čast, to svetinjo nad vsemi svetinjami, v katere imenu vodi tudi g. Radić svojo ljuto borbo proti Belgradu in jugoslovenski državi. Toda, na mesto bana, predstavnika tega simbola hrvaške suverenosti, so poslali madžarske ekspozente, ki so skrunili to čast in ki so iz narodnega predstavnika napravili slepo orodje madžarske strahovlade. Ali ni gospodu Radiću — da navedemo samo en kričevo zgled — znano mučenstvo nekega Grge Iuskanca? Ali mu ni znano, kako so Madžari s tisto prosluko »krpico« na sleparski način izbrisali pravico Hrvat-ke do Reke? Ali mu ni znano, kako so pomadžarili vse železnice, da Hrvat na svojem ozemlju skoro ni mogel dobiti voznega listka, če ga je zahteval v svojem jeziku? Ali mu ni znano, kako so Madžari širom zemlje ustanavljali madžarske šole in nasilno gonili vanje — hrvaške otroke? Ali mu ni znano, kako je bil iz takozvanih skupnih uradov v Zagrebu, v prestolnici Hrvatske, popolnoma izključen hrvaški jezik? Ali mu ni znano, s kakimi volilnimi nasilji je madžarski režim dušil voljo naroda in dosegel, da je bila večina sabora po pasje pokoren ekspozent budimpeštanskega hotenja? Ali mu ni znano, kako so Madžari nasilno in tatinsko odnesli državne arhive iz Zagreba v Budimpešto? Ali mu ni znano, kako so milijoni hrvaških žuljev leto za letom romali v budimpeštanske blaginje? Ali so bili tedaj Hrvatje »gospodari svojih žepov«? Ali so jim zmagovalci res pričali vse pogoje za svobodno naroden razvoj?

Naj le g. Radić primerja tedanji polcaji hrvaškega naroda z današnjim in sramovati se mora svojih nedeljskih izbruhov, če je še zmožen tega čuta!

Ali more politični voditelj slabše brniti slabo stvar, nego je to storil Radić minole nedelje? Tako more govoriti le človek, ki mu je vse notranje duševno življenje razjedeno od strasti in divjih nagonov, le človek, ki ga je sovraštvo tako zaslepi, da nima nikakega vida več ne za zgodovinsko resnico, ne za realno korist svojega lastnega plemena v sedanjem življenju.

Mi pa smo trdno uverjeni, da mora priti med Hrvatje pravo spoznanje. In tedaj bo Stipe Radić — da rabimo znano prispodobno dra. Karla Kramarja o nekdanji trozvezi — razglašen in odigran klavir, ki mu ne bo več mesta v nobeni poštenu hrvaški hiši. In tedaj bo hrvaška javnost soglasna v sodbi, da je bilo nedeljsko Radičovo prispodobljanje sedanje njegove borbe proti Belgradu z borbo med barbari Azijo in kulturno Evropo — najogabnejša — če bo sodba mila — neslanost.

Morda je dobro tako, da Radić na tako blazen način razkriva vse svoje karte. Ravno to besnilo more izdatno pospešiti pravo rešitev takozvanega hrvaškega vprašanja na način, da je edinstvenost države zagotovljena, ne da bi bila ta edinstvenost istovetna z enostavnostjo, uniformiranostjo, da mnarvet poedini »sestavni deli države zadobe svobodo razmah za čuvanje svojih neodklonljivih posebnosti in potreb. Kakor pravi tisti italijanski pregovor: vsako zlo ne donša škode. Stipetu Radiću se morda vendar le godi kakor tistemu proroku, ki je hotel proklinjati, a je blagoslovljiv nehotel.

Naj se nam ne prihaja nikar z očitanjem, da se izneverjamo svojem lastnemu pravilu nevmešavanja v notranje strankarske borbe. Radić sam je, ki vedno naglašja, da je hrvaško vprašanje mednarodno, da s svojo pomembnostjo sega preko mej sedanje jugoslovenske države. Saj pošilja neprestano svoje spomence na razne mednarodne činitele. Kdor se podaja na veliko cesto mednarodne javnosti, se sam izlaga sodbi te javnosti.

Italija

Zbiranje darov za žrtve izbruha Etna

RIM, 27. Ministrski predsednik je do sedaj prejel za siciliske žrtve vsoto 736.915/40.

Kako je ponesrečil zrakoplovec Mercanti

AIX LES BAINS, 26. Kakor znano je bil določen za italijanskega predstavnika na VII. kongresu za zrakoplovstvo, ki se vrši te dni v Londonu, gr. uff. Mercanti, glavni ravnatelj italijanskega zrakoplovja. Mercanti je poletel na zborovanje o zrakoplovstvu kajpada v zrakoplovu. Preletel je že Apenine in Alpe ter napravil pot kakih 1000 km, ko mu je motor nad močvirjem Paullans blizu mesta Aix les Bains nenadoma odpovedal. Mercanti je bila sreča mila; pri padcu si je polomil le nekaj reber in se pobil po hrbtu.

Poostrežen krize v popolarski stranki

Vatikan proti don Sturzu

RIM, 27. Vsled zadržanja popolarov napram fašistovski vladi v vprašanju prenosne volitvenega reda se je kriza v tej stranki v zadnjem času znatno poostрила. Obenem se je osilila tudi agitacija proti don Sturzu, glavnemu tajniku stranke, ki je duša politike sedanje večine v popolarski stranki. Ta večina se je izrekla odločno proti prenosni volitvenega reda, ki jo je izdelala fašistovska vlada, in je odločna se boriti do skrajnosti za ohranitev sorazmernega volilnega sistema.

njo in to veliko krščansko stranko Italije tesne vezi, vsled katerih dobivajo dogodki v stranki svoj odmev v vatikanskih krogih in nasprotno. Včerajšnja »Tribuna« je objavila v tem pogledu zelo zanimiva pojasnila, ki jih je dobila od neke vplivne in dobro obveščene osebe iz popolarskih vrst. »Nesoglasje med desnico in ostalim delom popolarske stranke — je izjavila dotična oseba — je postalo zelo ostro. Bilo bi naravnost otročje, ko bi hoteli še nadalje skrivati dejstvo, da je Vatikan na strani desnice. Prvi znaki takega razpoloženja so se pojavili takoj po prihodu fašizma na vlado. Toda don Sturzo je takoj izjavil, da se ne ukloni. Razumel je resnost spora, ki se je pripravljati, ali je ostal neomajen pri svojem prepričanju in odločen, da bo branil svoje ideje, ki so obenem ideje večine stranke, do skrajnosti. Državni tajnik sv. stolice kardinal Gasparri je bil očitno na njegovi strani, toda papež ni skril, da se nagiblje za politiko grofa Grosolija».

Ko je prišlo potem do ustanovitve don Sturzovega glasila »Il Popolo«, se je kmalu pojavilo razko nasprotje med tem listom in »Corriere d'Italia«, ki je začel glasno cpozarjati sedanje odločilne voditelje popolarske stranke na odgovornost, katero si nakopujejo s svojo politiko proti fašistovski vladi. Najhujši napad na don Sturza in njegovo politiko pa je bil napravljen včeraj s tem, da je »Corriere d'Italia« objavil članek mons. Puccija, v katerem ta poslednji odločno opozarja voditelje popolarske stranke, da je sv. stolica vzvišena nad političnimi borbami in da je neodpustno, da se ji delajo nepriklje. Vsi politični krogi tolažitelj za poziv kot naročen opomin don Sturzu, naj odneha od svoje borbe proti prenosni volitvenega reda.

Kakšne posledice bo imel ta poziv? Ali se bo don Sturzo uklonil? To bi pomenilo, da bi moral zapustiti vodstvo popolarske stranke in odstopiti svoje mesto novi osebi. Slišijo se razni glasovi, ki pravijo, da je postal don Sturzu položaj nevzdržljiv. Tega mnenja pa ni njegovo glasil »Il Popolo«, ki je objavilo včeraj članek, v katerem naglašja vnovič nepopustljivost popolarske stranke v vprašanje volilne reforme. »Volja popolarov se ne upogne — pravi »Il Popolo«, tudi če bi morali odsekati z debila svojega življenja nekatere suhe veje, katerih ni mnogo — naj se glede tega naši nasprotniki nikakor ne varajo!»

Jugoslavija

Važni sklepi ministrskega sveta

BELGRAD, 27. Včeraj popoldne je imela vlada dolgo sejo, na kateri je pretresala poročilo Ljube Jovanovića o razgovoru z načelniki strank glede specialne debate o proračunskih dvanajstih. Sklenila je nadaljevati razgovore s šefi strank. Vlada je mnenja, da je treba zakonski predlog o dvanajstih smatrati za eno poglavje. Predlog bo danes na seji narodne skupščine predložil predsednik Ljuba Jovanović.

Vlada je dalje razpravljala tudi o vprašanju davčnih doklad, kuluka in uradniškega zakona. V vprašanju doklad je vlada ostala končno pri prvotnem načrtu, ne glede na nezadovoljnost nekaterih članov radikalnega kluba. Prav tako ne namerava vlada veliko izpreminjati uradniškega zakonskega načrta. Pooblastila pa je Trifkovića, da se v vseh teh vprašanjih ozira na predloge opozicije.

Vlada se je nato bavila z nastopanjem Nemcev. Njihov zastopnik dr. Kraft je na včerajšnji seji šefov političnih strank odbril predlog opozicije. Vlada bo zahtevala od Nemcev, naj glasujejo za njen predlog. Minister notranjih del Vujčić je vladi poročal, da je odstopal iz Zagreba pokrajinski namestnik za Hrvatsko in Slavonijo dr. Cimić, ki je referiral o stanju na Hrvatskem. Po njegovem poročilu vlada tamkar red. Uporaba zakona o zaščiti države je popolnoma uspeša.

Dvanajstine sprejete

BELGRAD, 26. Sinočna seja finančnega odbora je trajala do pol 3. jutraj. Debatu je bila zelo živahna. Minister za socialno politiko je umaknil člen 38., ki določa, da mora Središnji ured za osiguranje radnika plačati stroške lečenja za vse svoje člane, ki obolijo na katerikoli nalezljivi bolezn. Posl. Krizman (dem.) je ostro kritiziral način, kako se hoče s čl. 40. razširiti na 471. srb. obč. zakona na celo državo. Zaščita malega kmeta je potrebna, toda uvede naj se z modernim zakonom in potem, ko so se zaslišali strokovnjaki iz vseh interesiranih krajev. § 471. pa je zastarel in ne štiti malega kmeta, temveč ga naravnost ogroža. Minister je deloma prinal argumente posl. Krizmana ter je spremenil člen 40. tako, da ima vlada pooblastilo, razširiti § 471. na posamezne kraje in pokrajine. Proti temu je opozicija ugovarjala, ker se uvajajo nove neenakosti. Končno je finančni odbor odobril z dveh glasovoma večine vladin predlog o dvanajstih, ki je bil še danes popoldne izročen plenumu skupščine.

Romunska

Konferenca Male entente v Bukarešti

BELGRAD, 27. V drugi polovici prihodnjega meseca se bo vršila v Sinaji konferenca zunanjih ministrov držav Male entente. Predmet te konference bo razprava o nadaljnji politiki Male entente napram Bolgariji ter o zaključitvi miru s Turčijo.

Jugoslovenski poslanik v Sofiji g. Rakić, je prejel od ministra zunanjih poslov dr. Ninčiča potrebna navodila in je odstopal na svoje mesto v Sofijo.

Bolgarska

Vpad bolgarskih komitašev na grško ozemlje — Grški ultimatum solijski vladi

SOFIJA, 27. Močna četa bolgarskih komitašev je preteklo noč pri Tromeji udrla na grško ozemlje in napadla vojašnico grške obmejne straže. Kolikor je sedaj znano, je bilo pri tej priliki ubitih 10 grških oficirjev in 100 vojakov.

Zastopnik grške vlade v Sofiji je izročil danes bolgarski vladi radi vpadu makedonskimi v grško makedonsko protestno noto. Izjavil je, da bo Grška v slučaju, ako Bolgarska ne da zadoščenja v petih dneh, prekinila diplomatske odnose z Bolgarijo.

Rusija

Japonska še ni priznala sovjetske vlade

LONDON, 27. Iz japonskih diplomatskih krogov prihaja poročilo, da je vjest, da je japonska vlada priznala sovjetsko vlado »de jure« izmišljena. Japonska se bo le udeležila konference, da se ustvari podlaga za uradna pogajanja med obema državama o vprašanju Sibirije in otoka Sahalina ter o vprašanju ribjega lova.

Patriarh Tihon izpuščen

LONDON, 26. Reuterjev dopisni urad poroča iz Moskve: Patriarh Tihon je bil izpuščen na svobodo.

Zaključek ameriške akcije za pomoč stradalciom

MOSKVA, 26. Američkemu odboru za pomoč stradalciom, ki zaključiti te dni svoje delovanje, je bila prirejena v Moskvi častna pojedina. Načelnik ameriške organizacije je pozdravil v toplih besedah prisotne zastopnike sovjetske vlade (Čičerina, Kamenjeva, Litvinova, Radeka, Deržinskega i. dr.). Zahvalil se je sovjetski vladi za odločno in izdatno podporo, ki jo je dajala ameriški organizaciji, in je naglašal, da se bodo njeni člani vrnili v svojo domovino z neomajnim prepričanjem, da zastopa sovjetska vlada interese ruskega naroda in da dela za njegovo dobro. Ni več nikakih ovir, ki bi bile na potu pripoznanju sovjetske vlade s strani drugih držav, posebno Amerike.

V imenu sovjetske vlade se je zahvalil Kamenjev Američancem za njihovo poštovno pomoč ruskomu narodu v času velike nesreče, ki ga je bila zadela. Izrazil je upanje, da se bodo želje po zblizanju med ruskim in ameriškim narodom uresničile. Čičerin je izjavil, da predstavlja delo ameriške organizacije za pomoč stradalciom delo širokih plasti ameriškega naroda, katere so postavile s svojo akcijo trdno podlago za bodoče neomajno prijateljstvo in medsebojno izpoznavanje med obema narodoma. Elagodejno delovanje ameriške organizacije za pomoč stradalciom je le začetek vzajemnega dela ruskega in ameriškega naroda za izkoriščanje ogromnih naravnih bogastev Rusije na korist vsemu človeštvu. Sovjetska oblast je slej ko prej pripravljena storiti največje napore, ki se zamisliti dajo, za odstranitev ovir, katere so na poti zblizanju med Rusijo in Ameriko.

Izdajatelj lista »New York Times« je dal izjava svojemu divljenju nad napredovanjem obnovitvenega dela sovjetske vlade in je izrazil upanje, da bo 300 članov ameriške organizacije, kateri so se prepričali na licu mesta o pravem položaju v sedanjih Rusiji in se sedaj vračajo s tem prepričanjem med svoje slabo obveščene sodržavljane, nastopilo kot toliko pionirjev za zblizanje med Ameriko in Rusijo.

Radek in Litvinov sta naglašala, da je poštovno in vestno delo ameriške organizacije razpršilo eno neupanje, s katerim ga je bilo v začetku sprejelo rusko ljudstvo, ki je stalo tedaj pod vplivom državljanskih vojn. Akcije ameriške organizacije za pomoč stradalciom — je rekel Radek — se bomo hvaležno spominjali in ne bomo pozabili dokazati to našo hvaležnost. Vemo, da bodo tudi drugi pomagali naši deželi, ako si bo sama pomagala.

Pojedina se je zaključila ob vzkljkih v prilog rusko-američkemu zblizanju. Kakor poročajo moskovski listi, je uvozila ameriška organizacija v Rusijo v dvoletni dobi svojega delovanja 55.000 ton živil in zdravil v vrednosti 137½ milijonov rubljev v zlatu.

Francija

Udruženje inozemskega tiska v Parizu poveljuje gospodarsko povzdigo Francije v zadnjih letih — Millerand o odškodninskem vprašanju

PARIZ, 27. Na sinočnem banketu, ki ga je priredilo tukajšnje udruženje inozemskih časnikaev na čast predsedniku Millerandu, je predsednik udruženja v kratkih besedah povzdigoval gospodarsveni napor Francije, ki je dosegel že toliko lepih uspehov. Millerand je v odgovoru prešel na odškodninsko vprašanje: Inozemstvo ima navado, da vsakemu vprašanju, naj bo še tako enostavno in jasno, da popolnoma dramatično lice. Ravno tako se je zgodilo, ko je Francija s svojimi prijatelji Belgiji po treh letih brezuspešnih pogajanj, menjala taktiko. Priznati je treba, da želi ravno tako narod priti do svojega kakor zasebnik in noče igrati vloge premaganca in zado-

voljneža. Inozemski časnikaerji vedo dobro da Francija ne pozna sovraštva in maščevanja. Mi vemo, da lahko z gotovostjo računamo na vas, da boste pripomogli, da nas bo svet boljše spoznal. Mnoge izmed vaših dežel in Francijo so med vojsko vezali isti interesi, isto upanje in isti strah. Mir je seveda razlaga te vezi in dal vsakemu narodu prosto pot. Stvar, za katero so se zavezniki borili in tudi zmagali, ni bila samo njihova, ampak je zadevala ves svet in njegovo kulturo. Mi ostanemo zvesti temu naziranjju.

Anglija

Z zborovanja delavske stranke. Laburisti proti spojitvi s komunisti.

LONDON, 26. Danes je bilo otvoreno pod predsedstvom gosp. Sidney Webba, poslanca delavske stranke, zborovanje socijalistične stranke. V otvoritvenem govoru je g. Webb naglašal, da bi bil že skrajni čas, da bi se angleška politika ne naslanjala več na to, o čemer kdo misli, da tvori pravice Anglije, ampak na pravice vsega sveta. Socijalistična vlada bi povedala Franciji, da Anglija ne more slediti več njeni napadalni politiki in da bi z naklonenostjo sprejela ponudbe nemškega naroda. — Nato je zborovanje z 2.800.000 proti 366.000 glasovom odbilo predlog za spojitve komunistične z delavsko stranko.

Angleško zračno brodogojstvo bo šlo 52 eskadrilij

LONDON, 27. Ministrski predsednik Baldwin je včeraj v dolnji zbornici podal načrt, kako misli vlada izpopolniti zračno brodogojstvo. Zgraditi bo treba še 34 eskadrilij, da bo Anglija odbila lahko vsak napad v zraku. Na ugovor nekega poslanca, da bo oboroževanje doseglo isto višino kakor pred vojsko, je Baldwin izrazil upanje, da ne pride do tega, ker bodo medtem že sklenjeni dogovori o omejitvi zračnega oboroževanja.

Nemški poslanik pri zunanjem ministru LONDON, 27. Včeraj je zunanji minister lord Curzon sprejel nemškega poslanika.

Nemčija

Iz zasedenega ozemlja. Stirje Nemci smrtno zadeti od belgijskih straž. Francoski stotnik pomotoma ustreljen od lastne straže.

PARIZ, 27. Listi poročajo iz Gladsberga: Belgijska straža je izstrelila več strelcev za nemkim Nemcem, ki je korakal po železnici; strelci so imeli smrtonosne posledice. V bližini vasi Buer je belgijska patrula ustrelila 3 Nemce, ki so bili kljub prepovedi ponoči zunaj. DÜSSELDORF, 26. V Sodingu je neka franc. straža streljala na častnika lastne vojske, ki je nadziral pomočno službo; stotnik je obležal na mestu mrtve.

Papež daruje za prebivalstva v Porurju 500.000 lir in 50 tisoč lir za revne dijake v Monskovem

BERLIN, 27. Wolfv dopisni urad poroča: Ravncar je mons. Testa izročil v papeževemu imenu nemškemu podpornemu odseku 500.000 lir za dobrodelne namene v Porurju.

MONAKOVO, 27. Papež je poslal po nunciju mons. Pacelliju rektorju tukajšnjega vseučilišča 50.000 lir za revne dijake.

S konference v Lausanni

Sporazum o razmejitvi turških dežel dosežen. LAUSANNA, 27. Politični svet, ki se je sestel včeraj popoldne, je dosegel sporazum v vprašanju novih meja radi odstopitve Karağaa Turčiji, dalje v vprašanju razmejitve Sirije in Mezopotamije. Vprašanje medsebojne povrnitve ladij s strani Turčije in Grčije je bilo pripuščeno omejenima državama.

Manjšinsko vprašanje pred kongresom udružen za Društvo narodov

DUNAJ, 27. Na včerajšnji plenarni seji udružen za Društvo narodov je bil najprej soglasno sprejet predlog, kjer se zahteva, naj se intelektualci vseh držav medsebojno podpirajo, naj vzpostavijo medsebojne zveze, naj podpirajo svoje javne biblioteke in naj skrbijo za materijelno pomoč v onih državah, v katerih ni večje duševne produkcije.

Nato je profesor na lyonski univerzi Georges Celler imel dveurno predavanje o manjšinskem vprašanju. Komisija je predlagala 14 resolucij in sicer:

1. Tudi one države, ki niso vezane po manjšinskih pogodbah, naj prevzamejo obveznosti glede manjšin.
2. Ustanovi naj se mednarodna organizacija za jezikovne in verske manjšine.
3. Manjšinam naj se po lokalnih razmerah da možnost samouprave lokalnih interesov.
4. Za države, ki so vezane po manjšinskih pogodbah, naj se imenuje ena ali več mešanih komisij, ki bodo nadzorovale izvršitev manjšinskih pogodb.
5. Ker se je Turčija obvezala prevzeti varstvo manjšinskih pravic, naj bi tudi druge orientalske države prevzele varstvo krščanskega in muslimanskega prebivalstva.
6. Določbe glede šolskih statutov muslimanskega prebivalstva v Turčiji, ki so bile v veljavi pred letom 1914, naj ostanejo še nadalje v veljavi.
7. Vsem narodnim manjšinam in njenim reprezentantom naj se da možnost, da se s svojimi pritožbami obračajo naravnost na Društvo narodov.

8. Pri diferenciaciji v interpretaciji manjšinskih pogodb, naj bo Društvo narodov ter stalno mednarodno razsodišče obligatorično.

9. Ta točka se bavi s kompetenco sveta Društva narodov, njenega obsega in natičina v vprašanih narodnostnih manjšinah.

10. Z manjšinami naj se pri ureditvi gospodarskih vprašanj, zlasti agrarnih zakonov postopno enakomerno.

11. Naj se zajamči stroga izvršitev vseh obveznosti glede šolskih vprašanj narodnostnih manjšin.

12. Se zahteva, naj se pozove svet Društva narodov v primeru slabega ravnanja in krivic proti manjšinam.

13. Naj se odposlje komisije, ki naj proučijo zadeve onih članov manjšin, ki so bili izgnani iz svoje domovine ali ki so morali pobegniti. Komisije sveta Društva narodov naj se zavzamejo za te člane manjšin.

14. Komisijo, ki je predvidena po točki 2 za manjšine, naj po ustanovitvi načelih imenuje glavni odbor Unije.

Madžarski delegat je izjavil, da je v splošnem zadovoljen s predlogi, zahteval pa je, naj Društvo narodov še bolj natančno izrazi jamstva za manjšine. S strani Nemcev na Češkem je izjavil dr. Medinger, da manjšinski klavzuli v mirovni pogodbi praktično ni izvedljiva.

Bolgarski delegat prof. Kyrov je predlagal, naj se macedonsko vprašanje izroči v svrhu preiskave Društvu narodov. Jugoslovanski delegat Cerović je izjavil, da je ta predlog lojalen. Predsednik Bouvet je poklical zaradi tega Cerovića k redu ter izjavil, da mu odvzame besedo, ako ne prekliče tega izjave. Cerović je protestiral proti temu ter zapustil dvorano. Šele s posredovanjem čehoslovaškega delegata se je poravnal ta dogodek. Bolgarski predlog je bil sprejet z majhnimi izjemami.

Kitajski dvor upeljen

PEKING, 26. Požar, ki je izbruhnil večeraj na dvoru, je palačo popolnoma uničil.

Poostreitev francoskega pritiska

Iz Poruhirja prihajajo v zadnjih dnevih za Nemce zelo razburljive vesti. Na eni strani se opaža močnejše delovanje nemške sabotaže in poostreitev pasivnega odpora, na drugi strani pa so postala francoska zasedbena oblastva skrajno stroga in energična. Najhuje pri tem je, da so začele padati na eni in drugi strani človeške žrtve. Dogodki v Dortmundu in Buerju so krhavi odmevi poostreitega boja med Francozi in Nemci.

Citajoč izjave v nekaterih nemških časopisih, se vidi, da je Nemcem položilo besno razpoloženje, zakaj nekateri listi naravnost ščuvajo k sabotaži, ki je v zadnjem času zares občutna. Železniški predori se podirajo, važni mostovi so v stalni nevarnosti pred atentati, vršijo se napadi na francoske in belgijske vojske itd.

Francozi so med tem časom in v kljub vsemu odporu popolnoma izolirali zasedbene ozemlje od ostale Nemčije ter so postali na ta način absolutni gospodari na teritoriju. Danes ne morejo gospodarsko še izrabiti svoje zasedbe, ker povzroča nemški pasivni odpor take težave, da je izrabljanje rudnikov še majhno.

Toda tudi v tem oziru morejo Francozi vzamenovali nekaj uspehov, zakaj izvozne množine premoga in rude naraščajo. Dalje je opaziti v nemških vrstah neko omahovanje. Med Nemci samimi je mnogo takih, ki si ne želijo večnega boja, ampak mirnega in dobičkonosnega dela. Tudi uporabljajo Francozi najraznovrstnejša sredstva, da bi pridobili zase omahljivce, neznatnejše in nezadovoljnejše med Nemci. In tako so se začele polagoma lomiti sklenjene nemške odporne vrste. Razume se, da se izgoni nadaljujejo brezobzirno. Navadno morajo izgnani moški takoj zapustiti Poruhirje in le nekaj dni zatem jim mora slediti tudi družina, ki pa ne sme vzeti vsega imetja v premičnihih s seboj, ampak določeno težo. Izgnanci so torej občutno zadeti, kar so čez noč postavljeni na ceste. Na ta način hočejo Francozi ne samo zlomiti odpor nemškega ljudstva, ampak se rešiti za vedno onih elementov, ki so jim najbolj na potu.

Ako bo trajal sedanj sistem še nekaj mesecev, bodo nemški železničarji, uradniki in drugi nameščenci popolnoma izgnani. Že danes imajo Francozi večino železnice v svojih rokah in so se etablirali za daljšo dobo.

Druga nemška spomenica ni imela do sedaj nikakega uspeha. Izmenjavanje not med Londonom in Parizom se bo bržkone nadaljevalo bogve kako dolgo in tačas pojdejo dogodki v Poruhirju po tej poti dalje.

Vsak dan tega sistema pomeni za Nemce izguba, z vsakim dnem se redčijo nemške vrste, z vsakim dnem prehaja vodstvo obratov polagoma v roke Francozov. In njim zadostuje, da imajo vodstvo v rokah. Zakaj masa delavcev jih manj skrbi. Prvič je treba pomisliti, da so delavci v premočkopih in rudnikih različnih narodnosti. Je to pestra množica. Veliko je Poljakov, Čehov, Jugoslovancev, Italijanov in drugih. Ta masa je le toliko časa v službi nemškega nacionalizma in torej nemškega odpora, dokler ji znajo njeni voditelji, ki so pa Nemci, dopovedati, da se bore proti francoskemu imperializmu in militarizmu. Sicer pa so te delavske množice večinoma v komunističnem taboru. Na nje se torej Nemci ne morejo absolutno zanesti. Te množice bi bile že davno pokazale herbet nemškim nacionalcem, ki jih podžigajo k odporu, če bi ne bile pod vplivom moskovske internacionale in torej tudi sovjetske vlade. Danes je politika Rusije orientirana proti zapadnim zmagovalnim

vlastim in torej tudi proti Franciji. Tako se kaže vpliv oddaljene Moskve na stolišče porenških delavcev v nemškem odporu.

Razredna zavest tega delavstva je bila že pred vojno znana, danes pa po svetovni vojni in po komunistični agitaciji je ta razredna zavest precej izkristalizirala dvoumno in nejasno razmerje do gospodarskih sindikatov in meščanstva, ki je do sedaj razpolagalo z masami v boju proti Francozom.

Če se enkrat posreči Francozom nadomestiti nemške tehnične uradnike s svojimi ljudmi, tedaj ni verjetno, da se bodo delavske množice še dalje stavile v službo nemškega nacionalizma. Tudi so Francozi tako premeteni, da puste komunistom gotove svobode, ki jih francoski komunisti daleč niso deležni. Čimbolj pa se ojači komunistično stremljenje in mišljenje, tem bolj stopa v ozadje nemški nacionalizem, ki je tu hrbenica pasivnega odpora.

Iz povedanega je precej jasno, da si Francozi sedaj ne žele še, da bi prišlo do kakšnih resnih pogajanj za rešitev poruhirskega spora. Zato bodo zavlačevali pregovore z Londonom ter nadaljevali s svojo brezobzirno politiko v Poruhirju. Francoski pritisk bo vsak dan huji in Nemci bodo še-le sedaj občutili pest tujca v svoji domovini.

Če smo torej označili francosko stališče v poruhirskem vprašanju z besedo: zavlačevanje, tedaj nam je označiti nemško stališče z besedo: negotovost. Nemci marejo biti danes le gledalci, kako se bo izvršil diplomatski dvoboj med Londonom in Parizom. Od izida tega dvoboja je odvisen (po njih mnenju) nadaljni razvoj njihove usode. Tako so dali Nemci vsako iniciativno iz rok ter izročili tujcem reševanje svojih najvažnejših političnih vprašanj. Za nekdanjo nemško ošabnost in blazno samozavest je današnji položaj zelo poučen.

Angleško stališče se razlikuje, kakor že večkrat povedano, od francoskega, pa tudi ni misliti, da so pripravljeni iti za Nemce v žerjavico po kostanj. V tem oziru so se Nemci že večkrat motili in bržkone so še danes v zmoti, sicer bi se sami potrudili, da bi dosegli kakšen modus vivendi s Francozi.

Res je sicer, da gledajo Angleži s slabim očesom francosko imperialistično politiko na kontinentu in se bore proti nadvladji Francije, vendar pa po drugi strani radi vidijo pešanje nemške industrije, ki je že danes nevarna tekmovalka angleški. In specielno v ruhrskem vprašanju si tudi Angleži ne bodo dali bogve kakšne sile. Poruhirje v francoskih rokah pomeni za angleške kapitaliste dobiček. Posebno angleški premožniki, ki prodajajo premožna na Nemško, delajo sedaj lepe dobičke. Francozi pa ne bodo nikoli dosegli tiste višine v proizvodnji, ki bi jo Nemci. Dalje je francoska industrija manj nevarna angleški, ker imajo francoski industrialci že svoje stalne trge iz predvojne dobe in potem se razvija proizvodnja francoske industrije v takih panogah, ki so na Angleškem manj razvite. Skratka Francija je veliko manj nevarna tekmovalka kakor pa Nemčija.

Iz tega se da tudi sklepati, da ne bi Angleži nikoli v to privolili, da bi se Nemcem vojnoodškodninski dolg črtal, tudi ne pojdejo na to, da bi se medzavezniški dolgov črtali na račun nemškega dolga. V interesu Angleije je, da se njeni sosede ne odrešijo dolgov, ker ti dolgov so imenitno sredstvo za brzdjenje gotovih imperialističnih apetitov, ki bi križali angleške račune. Anglija in Amerika sta danes upnici vseh evropskih držav. In to pove vse.

V ruhrskem vprašanju je torej stališče Angleije sledeče: oslabeitev nemške gospodarske sile do neke točke, nikakor pa ne sme Francija na račun Nemčije postaviti svoje nadvladje na kontinentu.

Dejanja zadnjih mesecev kažejo, da je ta razlaga o različnih stališčih treh prizadetih držav v ruhrskem vprašanju prava. Vse se zdi torej, da smo še daleč od sporazuma med zavezniški kakor tudi med Francozi in Nemčijo. Včasih se zdi, da bodo Angleži krepkeje nastopili, včasih so Francozi tisti ki igrajo vlogo ponižnega jagnjeta, medtem ko gledajo Nemci v London in Washington. Toda grmenje med zavezniški je več komedija kot drugo in Nemci zastoj upajo in pričakujejo čudeže.

Odkritja angleškega dnevnika "Observer" o podpiranju nemških separatističnih struj v Poruhirju od strani uradne Francije bodo sicer vzbudila nekaj prahu. Sicer pa niso ta odkritja nič novega ali neznanega odkrila. Kvečjemu so "uradno" potrdilo o namerah francoske vlade v Poruhirju. Sicer pa je tudi bavarski veleizdajniški proces javno pokazal, kakšnih sredstev se poslužujejo Francozi, da bi razkosali nemško državo.

V splošnem je položaj za francosko politično stremljenje v Nemčiji zelo ugoden. Verjetno je, da ga bodo Francozi izrabili do skrajnosti, dokler imajo še proste roke. Pričakovati je torej, da se bo trdovratni boj med Nemci in Francozi nadaljeval in stopnjeval do vedno hujskih oblik.

O vzpostavitvi vrednosti lire

Ko je prišel fašizem na vladno, se je tu pa tam slišalo, da bo fašistovska vlada ozdravila med drugim tudi bolno italijansko lito. Lira spada, kakor znano, med slabe povojne valute in velja v primeru z zlato enoto le eno četrtino tega, kar je veljala pred vojno, ko sta imela kovinski denar in njegov papirnat nadomestek enako vrednost. Ozdraviti lito bi torej pomenilo povzdigniti njen tečaj na predvojno višino in izenačiti papirnat denar z zlatom. Tako si predstavlja to vprašanje vsaj povprečni italijanski patrijot, ki se čuti zelo ponižnega, ker more trpeti, da je njegov narodni denar v primeru z denarjem držav z zdravo valuto manj vreden in zastavljen. Sprito

na ta način užajane samozvesti ni nikako čudo, da bi si želel povprečni državljani tudi na tem polju nekako revolucijo, ki bi pomagal Italiji do enakosti med državami z zdravo valuto.

Kar velja glede Italije, velja tudi glede vseh drugih držav s slabo valuto. In sem spada, kakor znano, velika večina evropskih držav. Povsod se dolgovčno razpravlja o ozdravljenju valute, snujejo se na ta račun razne spekulacije in neugojno se prijetne sanje o skorajšnjem povratku predvojnih "zlatih" časov.

O vprašanju ozdravljenja lire je govoril na zadnjem zasedanju rimskega senata senator Albertini, kateri je svetoval vladi v svojem govoru, naj ne porabi niti ene minute svojega časa in niti vinarja državnega denarja za umetno vzpostavljanje lire. Ta njegov nasvet je dal znanemu gospodarstvenemu strokovnjaku Luigi-ju Einaudi, da je objavil te dni v milanskem "Corriere della Sera" članek, v katerem podkrepljuje Albertinijev tezi s skrajno zanimivim dokazovanjem. Vaktina politika, ki bi šla za tem, da se lira umetno znači z zlato vrednostjo — bodisi s pomočjo mednarodnih pogodb, ali s tem, da država najme ogromno posojilo, ki bi ga porabila zato, da lahko pobere iz prometa naenkrat več milijard papirnatih lir in jih da kar sežga — taka valutna politika bi bila za državo skrajno škodljiva. Škodljiva zato — pravi Einaudi — ker bi znižala cene vsakršnega blaga in dela, ne da bi mogla postaviti v igro nikake primerne naknade. Kadar je malo denarja v prometu, se ne morejo plačati reči po isti ceni kakor kadar ga je v izobilju. Pastimo na strani za en hip vprašanje, ali je to z drugih vidikov dobro ali slabo, in glejmo le na interese države. Kadar cene padajo, se znižajo dohodki vseh državljanov — razen tistih, ki imajo nepremisljive dohodke — na polovico, tretjino ali četrtino. Kdor je imel prej 10.000 lir dohodka, bo imel sedaj 5000, 3500, 2500. Kdor je plačal, bo imel 10.000 lir, 2000 lir davka, bo mogel plačati, ko bo prejel 5000 lir, samo 1000, in ko se mu dohodki znižajo na 2500, bo mogel z veliko muko plačati komaj 500 lir. Država, ki prejema danes 16 milijonov lir davkov in pristojbin, jih bo dobivala potem le 8 ali 4 milijone. To pa pomeni v pripravih in golih besedah — faliment države. Ako dobi država samo 8 ali 4, ne more plačati 16. Vselej tega bo morala po sili znižati obresti državnega dolga na polovico ali četrtino. To pa se pravi, da bi država ne izvrševala več svojih obvez napram vsem tistim, katerim je obljubila, da jim bo plačevala dolžene stalne svote. Ravno tako bo morala znižati plače vsem svojim uradnikom na polovico ali četrtino.

Tak pretresljaj bi se mogel na vse zadnje izvršiti, toda treba je imeti jasno pred očmi da bi bil to grozen strasljaj, ki bi se ne dal izvesti, ne da bi bil izval agitacije, nezadovoljstva in odpor z vseh strani. In ravno tako si je treba zapomniti, da je pravo ime za tak strasljaj beseda "faliment". Kdor želi, da bi država falirala, ta naj le stremi po izenačenju papirnat lire z zlato. Kdor tega ne želi, ta naj ve, da ne sme želiti take vzpostavitev vrednosti lire, ker bi bila, ako bi jo izvali na prej omenjeni umetni način, škodljiva tudi za skupnost. Znižanje cen, ne da bi se pojavile v naknadno druge vrednosti, bi pomenilo faliment in zastoj industrije. Kdo si bo upal zidati z opeko, katero kupuje po 150 lir za 1000 kosov, ako se mora dati, da bo njegovi opeki, ko bo zložena v hišo, padla vrednost (vred vzpostavitev vrednosti lire) na 100, 60 ali 40 lir? Ravno vsled tega strahu zida danes hiše le malokdo. Ljudje se posvečajo obrtnim, ki povračajo stroške v kratkem roku in kjer je upanje, da se proizvodi prodajo, preden se dvigne vrednost lire. Električna podjetja, ki bi imela v Italiji ogromen delokrog, počivajo; ne upajo najemati potrebnih posojil iz strahu, da jim ostane dolg na višini 100.000, medtem ko bi padla vrednost njih naprav na 60 ali 30 tisoč. In kdo bi mogel zameriti tistim, ki se bojijo? Kdo more svetovati ljudem ali jih siliti, da dajo na razpolago svoje prihranke, ako jim visi nad glavo nevarnost vzpostavitve lire?

Treba je naglasiti, da niso današnje nezdote nič v primeru z nezdodami, ki bi nastale, ako bi se politika umetnega dvigovanja lire izvajala v polnem obsegu. Danes želijo vsi več ali manj vzpostavitev lire, toda vsi jo instinktivno odlašajo na nedolgo čas. Industrialci kupujejo dalje surovine, dalje delajo in prodajajo. Ne sklepajo se naročila na dolgotrajne roke, toda obrati na kratke roke gredo po navadni poti.

Ako bi vlada izvajala — kar pa je sicer sodeč po zadnjem govoru finančnega ministra De Stefanija v Milanu, izključeno — politiko umetnega dvigovanja lire, bi nastala najprej doba prilagojevanja, ki bi trajala eno ali dve leti in v kateri bi vlada splošno zmešajala: faliment industriji, podjetij bi se šteli na desetine tisocev. Ravnotako bi faliralo mnogo bank, in na milijone delavcev bi ostalo brez dela. Ničte bi si ne upal nakupovati surovine, ničte bi ne kupovali strojev, ničte bi ne imeli poguma postaviti kak obrat in dati delavcu delo, ker bi se vsakdo bal, da bo moral prodajati svoje proizvode po naravnost pogubnih cenah.

Zopet je treba ponoviti: kdor hoče videti vso to strahoto, naj le zahteva vzpostavitev vrednosti lire. Kdor tega noče, mora dati prav senatorju Albertiniju, da je zahteval od finančnega ministra, naj ne porabi niti ene minute svojega časa in niti ene stotinke državnega imetja za ono nevarno podjetje, ki se imenuje vzpostavitev vrednosti lire.

Dosedanje opazke so tako jasne, da bodo prepričani vsi oni, ki so o tem predmetu razmišljali. V zadnjih letih sem ponovno razmišljal na tem mestu iste misli in nisem našel na nikak odpor. Toda večina si ne

upa izraziti svojega mnenja. Mari se bojijo, da se jim bo očitalo, da so sovražniki javnosti in konsumentov? Pri današnjem stanju nima Italija v svojih stikih z inozemstvom ne škode ne dobička niti za stotinko, naj stoji lira nizko ali visoko. Namesto da bi plačala blago, ki ga dobi iz inozemstva, s 3000 milijoni lir v zlatu, ga plača z 12.000 milijoni papirnatih lir. In ravno tako dobimo za blago, ki ga prodamo v inozemstvo, od naših izseljencev in tujcev 12.000 milijonov lir v papirju in bilanca je ravno tako v ravnotežju, kakor je bila pred vojno.

To so misli g. Einaudija o tej najkrogljivej

DNEVNE VESTI

Dve interogaciji poslanca Stanger-ja. Narodni poslanec dr. Ulikse Stanger je naslovil na vladno sledeči dve vprašanji: 1) Podpisani vpraša ministrskega predsednika in ministra za notranje zadeve, kako namerava štiti življenje in zdravje slovenskih državljanov Istre in kakšni koraki so bili ukrenjeni proti kr. orožnikom v Sv. Petru v Sumi radi živinskega zlostavljanja Iva Vica-ela dne 17. junija 1923. 2) Podpisani vpraša ministrskega predsednika in ministra financ, če ne smatrata za pravično, da se pri izvrševanju predpisov tičočih se judične sistematizacije uradnikov in nameščenec bivše vladavine ne nakopiči za več mesecev 20 odstotni odbitek pokojnin in draginskih doklad za preteklost — če ta odbitek sploh ne pomenja kršenja pridobljenih pravic. V smislu kr. odloka 27. nov. 1919 št. 2227 — ter na tak način odvzame cel vrsto državljanov novih pokrajin, ki živijo itak v bedi, en cel mesec vsak dohodek, ampak da se ta odbitek porazdeli na več mesecev ali pa da se začasno prekliče vsak odbitek. Zahteva se pismen odgovor.

Babilonska zmešnjava. "Der Tiroler" pravi, da je z jezikovno prakso na obalstvih južnega Tirolskega zmešnjava kakor na gradnji stolpa v Babelu. En davčni urad sprejema nemške dopise in uroke, jih pa ne rešuje. Drugi jih niti ne sprejema. Ena prefektura sprejema nemške vloge in ne odgovarja nanje. Druga odgovarja izključno le v italijanskem jeziku. Kaka druga odgovarja dvojezično. Nekaterim občinam prepovedujejo razglase v materinem jeziku, drugim celo dvojezično. Osrednje oblasti dovoljujejo tako zmešnjavo, namesto da bi bile že davno določile enotne smernice, glede jezikovnih pravic neitalijanskega prebivalstva. Tako pa je vsak podpreklet avtonomem gospodar, ki po svoji lastni volji ureja to tako važno materijo. Sicer se obljubuje že dolgo tozadeven jezikovni dekret, med tem pa vladajo različne razmere od okraja do okraja. Naravno je, da pri tem ne more biti govora o neoporečnem opredeljenju pravic in dolžnosti državljanov. Do tega pa more priti le, če se uveljavljajo naravna načela praktičnega življenja in če se zakonito zaščiti pravica prebivalstva do obvezanja z oblasti v materinem jeziku! Preziranje te potrebe žali prebivalstvo in mu greni čustva, na drugi strani pa onemogočuje reskoristno poslovanje oblastev in ubija zaupanje med ljudstvom do njih. Le ljudje, ki ne razumejo duše prebivalstva in koristi državne uprave, morejo govoriti, da zahteva po pravični in obzirni jezikovni praksi izhaja iz narodnega sovraštva.

Prepovedi, ki jih človeški razum ne more razumeti. Sprito dejstva, da oblastva ne dovoljuje pouka, potrebneje v gospodarskem interesu ljudstva in države same, zastaja normalno človeški razum. Ne more razumeti te neverjetnosti. Citatejli vedo, da se je nekaj takega dogodilo na južnem Tirolskem. Dotična prepoved podprefekta se je opirala na neko okrožnico prefekta, kjer je ta prepovedoval občinskih tajnikov se udeleževati zborovanj, ki jih sklicujejo zasebniki, češ da občinski tajniki smejo prejemati pouk le od oblastev. Ob enem je zažagal občinskih tajnikom z disciplinarno preiskavo, če bi se pregrešili proti temu ukazu. Že proti tej prepovedi in grožnji se vzpenja človeški razum. Občinski uradniki ne smejo iskati pouka, ki bi jim omogočil poslovanje na korist občine in ljudstva! Kako naj občinski tajnik daje ljudstvu zanesljive pouke o celi poplavi uradnih in težko razumljivih naredb v davčnih stvareh — torej stvareh, ki se živo dotikajo interesa ljudstva in države — če pa sam ni zadostno in zanesljivo informiran? Pa to prepoved glede občinskih tajnikov bi človek na vse zadnje še nekako razumel, ko ve, da hočejo oblastva tudi te uradnike imeti popolnoma v svojih rokah. Absolutno nedostopno zdravemu razumu pa je, če se sploh prepovedujejo taka koristna predavanja zato, ker se jih občinski tajniki ne smejo udeleževati! Dotični podprefekt naj bi bil — če se je že hotel pokoriti okrožnici prefekta — prepovedal udeležbo občinskih tajnikom. S kakšno pravico pa je prepovedal predavanje sploh, ki je bilo potrebno tem bolj, ker oblastva sama ne skrbe za tak pouk, ali pa ga dajejo po svojih odposlancih in jeziku, ki ga ljudstvo ne razume! Tudi najkrajši pouk v materini besedi koristi ljudem več, nego ki kilometre dolga predavanja, s katerih odhajajo po tistem znanem reku: Martin iz Zagreb, Martin iz Zagreb! To je istotako nepoučen kakor so bili poprež z ozirom na to resnico se nam kaže vsa gorostasnost takih prepovedi. Neki poznavalec evropskih razmer je menil nekoč: V Angliji je vse dovoljeno, kar ni izrecno prepovedano. V Nemčiji je vse prepovedano, kar ni izrecno dovoljeno. V Avstriji je vse dovoljeno, kar je prepovedano. Glede naših razmer pa ne velja nobena teh sodb, ker je le od samovolje oblastev odvisno, kaj je dovoljeno in kaj prepovedano! Tu vidi kak organ države nevarnost za državo že v predavanju, recimo, o "metnih gonilnih": kje drugje v neitalijanski pesmi pri kakih cerkveni procesiji; tam zopet v kaki — čepici gasilcev! Civilni klobuk na glavo, pa je domovina rešena! Kako naj človek ne piše krvave satire?!

Josip Resnel. (Ob 130 obletnici njegovega rojstva. Narodna zavest in ideja slovskega vzajemnosti sta one vezi, ki najjače prikleneta Čeha k slovenskim dom, ako išče med Slovenci novo domovino. Brezdomovno pa je imela enako moč slovska sorodnost tudi v dobah, ko narodne zavesti in slovske ideje v ljudskih masah sploh še ni bilo.

Ko je prišel štirindvajsetletni Resnel I. 1817, kot gozdar v Pletarje na Dolencem, sta bila gotovo slovska govorica in slovske značilnosti, ki sta ga morda, ne da bi se tega zavedal, spominjala njegovega rojstnega kraja v

si strani povojnega valut. vprašanja. Kakon, vsi bistrovodni gospodarstveniki, tako stoji tudi Einaudi na stališču, da mora biti naj neposrednejši cilj vsake zdrave valutne politike v sedanjih razmerah stabilizacija tečajev. Vzpostavitev zlate valute pa je treba prepustiti času in naravnemu napredku v razvoju gospodarstva, kajti edino ta pot more dovesti države s slabo valuto do obnovitve in vzpostavitve njihovega denarja brez onih nevarnih skokov in zmešnjav, ki bi bile neizogibna posledica vsakega umetnega "ozdravljenja" — botnihi valut.

Češki ravnini. Sin matere, ki je govorila le češko, deček, ki je zajemal prvo znanje na češki osnovni šoli v Chrudimu, si je brez dvoma ohranil podzavest svojega slovskega rodu vzlic poznejšemu občevarju v krogih, kjer je bila nemščina ali italijanshina izključni občevalni jezik.

Ko je po smrti svoje prve soproge, rojene Orebičeve iz Bakra, izbral družico iz ljubljanske rodbine Kastelicove, je bila žena, ki ga je še posebno spajala s slovensko zemljo.

Njegova usoda je bila v malem slična takratni usodi češkega naroda: delavem in vztrajem je bil izkoriščen od vsakega, s komur je prišel v dotik, pri tem pa, če ni bil ravno preziran, vsaj bagateliziran.

Sin Chrudimskega daccarja poseja češko solo v Chrudimu, gimnazijo v Linzu, topničarsko šolo v Budjevicah, univerzo in slednjeje gozdarsko akademijo na Dunaju. Služil je nato pri gozdarskih in pomorskih oblastih v Pletarjah, Motovunu, Trstu. Le tam se je vnovič lotil svoje ideje, da sestavi vijak za pogon ladij, s čimur se je bavil že na univerzi. Po nekaterih uspešnih poizkusih je zgradil čoln za egipčanskega podkralja Mehmeda. Ali njegovemu naročilu 4 novih čolnov ni mogel ustreči radi pomankanja denarnih sredstev. Poizkuse s parno ladjo, ki niso dovolj uspeli radi slabega parnega stroja, izdelanega na Angleškem, je prepovedala tržaška policija. Resel je nato odšel v Pariz, da stopi v stike s trvdko Rivier Piccard & Malar, ki se je zanimala za njegovo iznajdbo. Od teh izkoriščen in varan, je zgradil, da si pridobi sredstva za povratek, tovarnarju barv Messonierju tovarno po lastnem patentu. Za ves trud je dobil 1000 frankov, s katerimi se je vrnil.

Radi pravde s svojimi bivšimi kompanjoni v Trstu je zabredel v dolgove. Njegovo prizadevanje, da si ohrani priporočilo in pridobi nagrado za iznajdbo gonilnega vijaka, se je izjalovilo radi brezbrzičnosti avstrijskega poslanika v Londonu. Toda razočaranja iz tega neuspeha ni več doživel. Umrl je na inspekciskem potovanju po ljubljanskem barju 9. oktobra 1857. in je bil pokopan pri sv. Krištofu v Ljubljani.

To je usoda moža, ki je dal svetu eno najpomembnejših pomorskih iznajd v prvi polovici 19. stoletja.

Tragična usoda udeležencev konferenice v Genovi. "B. Z. am Mittag", ki izhaja v Berlinu, prinaša premišljanja vreden zaključek. Odi udeležencev mednarodne konferenice v Genovi jih cela vrsta nič več med živimi. Umorjeni so bili: Valter Rathenau, nemški kancelar, poljski zunanji minister Narutowicz, ruski poslanik Vorovskij, usmrčen je bil bolgarski min. predsednik Stambolijski. Zastopniki zapadnih držav na tej konferenci so sicer še vsi živi, ali ni eden ni medtem ostal na krmilu.

Določitev registerskih uradov v naših pokrajinah. Uradni list Gazzetta ufficiale z dne 23. t. m. prinaša odredbo finančnega ministra, v kateri se določajo v smislu čl. 3 kr. odloka z dne 11. januarja 1923 št. 113 sledeči registerski uradi, kateri odgovarjajo glede svojih funkcij dosedajnim uradom za odmero pristojbin: V tržaški pokrajini: 1) Tržič (obsega sodni okraj Tržič in občine Nabrežina, Sempolaj in Mavhinje); 2) Postojna (sodni okraj Postojna in Se-nočec); v Trstu bodo ti-le uradi: 3) Urad za civilne akte; 4) urad za dedščine, sodne spise in zadeve erarija; 5) kolkovni urad; (ti uradi bodo pristojni za Trst, občine seznansega okraja pri Milje). V pokrajini Istri: 1) Bistrica (novi sodni okr. Bistrica); 2) Koper (sodni okr. Koper); 3) Lošinj (sodni okr. Lošinj, Cres); 4) Poreč (sodni okr. Motovun, Poreč); 5) Piran (sodni okr. Buje, Piran); 6) Pazin (sodni okr. Buzet, Labinj, Pazin); 7) Pula (Pula, Vodnjan); 8) Rovinj (Rovinj); 9) Volosko-Opatija (sodni okr. Volosko-Opatija). Na Gorškem: 1) Ajdovščina (novi sodni okr. Ajdovščina, Komen); 2) Cerinjanj; 3) Gorica (Gorica, Kanal, Kormin); 4) Gradiška; 5) Idrija (sodni okr. Idrija in bivši sodni okraj Cerkljo); 6) Trbiž; 7) Tolmin (sodni okr. Tolmin, Bovec & Kobaridom).

Ti registerski uradi bodo pričeli svoje poslovanje s 1. julija 1923. Neprimerna in potrebna spremembe se nam zdi odredba, da bo Cerkljo imelo registerski urad v Idriji, med tem ko bo spadalo pod tolminski sodni okraj.

Starši! V večerajnji "Edinosti" sem z veseljem čitala, da priredi tudi letos slovska zasebna šola pri Sv. Jakobu razstavo ženskih ročnih del in risb. Lanska razstava je nudila precej užitka obiskovalcem, ker so dela naših pridnih malčkov kar prevzela gledalca. Le žal, da je pri starših ta razstava našla malo razumevanja, zato je bil tudi obisk precej pičel. Upam, da bodo letošnji starši in ljubitelji naše dece posetili polnostevilno ter se tako prepričali o napredku našega naraščanja. — Mati.

Znižanje voznine na tramvaju. Ravnateljstvo občinskih tramvajev je znižalo cene nekaterim voznjakom na svojih progah. Znižanje znaša v večini slučajev le 5—10 stotink in ni splošno, kajti čene mnogim voznjakom ostanejo neizpremenjene. Nove tarife bodo veljale od 1. julija dalje.

Društvene vesti

Pevsko društvo "Ilirija" se zahvaljuje najprisknejše vsem, kateri so pripomogli, da je naš prvi koncert tako dobro uspel. Zahvalujemo se posebno g.žni A. Čokovi, g.žni M. Bortolottijevi, gojencem Glasbene Matice in končno vsem ostalim, ki so na kakršnokoli način sodelovali. Upamo, da nam ostanejo tudi v bodoče vsi naklonjeni. — Odbor.

P. d. "Ilirija". Skupna pevska vaja se bo vršila v torek, dne 3. julija ob 20.30 v družbenih prostorih. — Odbor.

Akad. fer. društvo »Balkan«. Danes ob 20.30 redni sestanek. Ob 13.30 odborova seja v nadgradnih prostorih.

Nogometni odsek - S. D. »Adria« ima danes ob 20.ih svoj tedenski sestanek. — Načelnik. Sportno društvo »Adria« priredi 15. julija ob 4. pop. na Proseku sledeče tekme: brzoteč na 100 m, 5 kilometrska hitro hojo z Opčin na Prosek in enokilometersko kolesarsko dirko. Vpisuje se danes na sestanku nogometnega odseka pri Sv. Jakobu na stari policiji, nadalje pri odbornikih in pismeno pa na naslov g. Dragota Zerjal, Guardiella št. 801. — Odbor.

»Solsko društvo« podružnica pri Sv. Ivanu apelira na slavno občinstvo, da se v čim večjem številu udeležijo nedeljske prireditve, ki se bo vršila na vrtu Narodnega doma pri Sv. Ivanu. Čisti dobiček veselice je namenjen za slavo otroškega vrtca. Ako ostane apel odobro klic vpijočega v puščavi bo prihodnje šolsko leto ostala podružnica brez šolskih prostorov in s tem bo zgubljena 73-letna Marija Dubac, doma iz Nove vasi v Istri. Kakor smo svoječasno poročali, je bila Marija Dubac težko ranjena s srpom od svojega nečaka Antona Sepiča. Ob tej priliki je Sepič prerežal vrat tudi njenemu možu, ki je na mestu umrl.

Iz tržaškega življenja

Mornarjev padec. Mornar Attilio Zampilli, star 33 let, je večeraj popoldne padel na parniku »Sorrento«, ki je zasidran v stari prosti luk; pobit se je precej hudo nad desnim očesom. Dobil je prvo pomoč od zdravniške rešilne postaje, ki je bil telefonično poklican na lice mesta. Ker si je Zampilli najbrž tudi pretresel možgane, so ga prepeljali v mestno bolnišnico. Epilog krvave družinske tragedije v Novi vasi. Večeraj jutraj ob 5.30 je umrla v tukajšnji mestni bolnišnici 73-letna Marija Dubac, doma iz Nove vasi v Istri. Kakor smo svoječasno poročali, je bila Marija Dubac težko ranjena s srpom od svojega nečaka Antona Sepiča. Ob tej priliki je Sepič prerežal vrat tudi njenemu možu, ki je na mestu umrl.

Ukraden povrniki. Uradnik Higijinih Vicentini, stanujoč v ulici Ema Tarabochia št. 5, je naznanil na kvesturi, da mu je predinočnim neznan tat ukradel na hodniku njegovega stanovanja povrniki vredni 250 lir. Vicentini je namreč pustil za hip odprta vrata na hodnik. Ta trenutek je tatu zadostoval, da je ukradel povrniki.

S stolic je padla. Zasebnica Josipina Cumar, stara 68 let, stanujoča v ulici Alessandro Manzoni št. 29, je večeraj popoldne v svojem stanovanju padla s stolice na tako nesrečen način, da si je zlomila levo roko v zapetju. Njeni domači so poklicali na lice mesta zdravniško rešilno postajo, ki je podal ponesrečenki prvo pomoč. Nato so stanko prepeljali v mestno bolnišnico. Okrevala bo v 3 tednih.

Lisnica z zapeljivostjo. Mornar Oliver Battig, ukraden na parniku »Campidoglio«, je pred večerajšnjim naznanil na kvesturi nekega Renata Pocar, ker mu je ta ukradel listino, v kateri je bila spravična zapeljivost vredna 50 Lir. Na podlagi te ovadbe je bil Pocar aretiran in odveden v zapor v ulici Coroneo.

Vesti z Goriskega

Videmski prefekt na Goriskem. V nedeljo popoldne je prišel iz Krmina, kjer se je udeležil spominjske slavnosti na bitko ob Pivavi, videmski prefekt odv. Pisenti v Gorico. Izstopil je v hotelu »Quarnero«, kjer so ga pričakovali zastopniki raznih oblastni, s katerimi se je dolgo razgovarjal. Zvečer je prisostvoval obnemu zboru goriskega fašja, v ponedeljek pa je s številnim spremstvom obiskal srednjo soško dolino, banjsko in trnovsko planoto. Pot njegovega obiska je šla skozi Plave, Deske, Kanal, Gračevo, Avče, Kal, Banjšico, Loke, Bate, Gragar, Lokve, Trnovo in Cepovan. Povsod, kjer se je prefekt ustavil, so ga pozdravljali župani in šolska mladina in skoraj v vsaki občini je tudi prefekt odgovoril na pozdrave županov. Se-le proti večeru se je povrnil v Gorico in odločil v Videm.

Občni zbor goriskega fašja. V nedeljo zvečer se je vršil v prostorih mestnega gledališča občni zbor goriskega fašja, katerega se je udeležil tudi videmski prefekt odv. Pisenti. Kakor znano je bila januarja gorški fašjo vsled neprestanih sporov razpuščen in osrednji odbor stranke je povelil začasno vodstvo fašja triumviratu Berti-Godina-Majero. Med tem časom izjemnega stanja se spori nikakor niso polegli, temveč so na nedeljskem obnem zboru izbruhnili z novo silo na dan.

Takoj ob začetku obnega zboru, kateremu je predsedoval g. Ravazzolo iz furlanske zveze fašjev, je povzel besedo videmski prefekt ter je pozival goriske fašiste k slogi. V njegovem govoru je bila zapovedana skrita grožnja nepokornim Goritanom, češ da je dobrobit Gorice v nerazdružljivi zvezi z življenjem in procvatom goriskega fašja. Po končanem govoru, kateremu je sledilo živahno pleskanje, se je prefekt odtrnil iz dvorane. Komaj so izzvenili prefektovi pozivi k slogi, se je začela nesloga in prerekanje, ki je doseglo svoj vrhunec, ko je Dr. Gracovin predlagal listo novega odbora, ki naj se sprejme za acclamationem. Končno so se zborovalci domnili, da naj se vrše volitve tajno. Na teh volitvah, ki so trajale nekaj ur, je bil izvoljen sledeči odbor: prof. Attilio Venezia, Bruno Dörfler, Berti, Di Maio, Kürner, prof. Simsig in Godina.

Vse kaže nato, da se bodo ostri notranji spori v goriskem fašju nadaljevali tudi po izvolitvi novega odbora.

Prepovedan shod. Skupina kmetsko-delavske zveze v Sv. Luciji je napovedala na nedeljo 17. junija gospodarsko zborovanje. Tolminski podprefekt je to zborovanje telefonično potom prepovedal, češ da niso imenovani govorniki, ki bodo nastopili na zborovanju. Za nedeljo, dne 24. junija je sklicala »Kmetiko-delavska zveza« vnovič shod in je prijavila podprefekturi tudi govornike, čeravno zakon tega ne zahteva, toda g. podprefekt je sklicujoč se na »zahtevo« javnega reda, prepovedal tudi to zborovanje. Zivela zborovalna svoboda!

Se ena ročica Z odlokom videmskega prefekta je g. Mikuz, župan v Sv. Luciji zabranjeno nadalje izvrševanje županskih poslov. G. Mikuz je bil do nedavna predsednik županske zveze in uživa veliko spoštovanje med goriskimi Slovenci, ki bodo z ogorčenjem sprejeli odlok videmskega prefekta.

Slovenska apostola Benedikt in Peter, gorška Ciril in Metod, so to tiste blagovesti, katere sta nam prinesla iz Rima od Mussolini-ja?

Visoki obiski pri g. Dörfleru. Prošli tetrtek je obiskal fašista g. Dörflera poslanec Giunta, v petek konzul saške legije cav. Francisci, v nedeljo prefekt odv. Pisenti. Informirali so se natančno o podrobnostih napada, o poteku bolezni ter so mu želeli skorajšnjega ozdravljenja.

Fašistovski napad na kanalske fante. Pred dnevi so napadli člani kanalskega fašja groždo domačih fantov, ko so se v pozni noči vračali domu. Od fašistovskih palic sta zlasti trpela brata Garlati. Kanalsko prebivalstvo je ta dogodek nemalo razburilo.

Sreča v nesreči. V preteklem tednu se je vozil na motociklu g. Ivan Pavletič, sin tovarnarja, iz dolenskega dela Mirna v gorinji del. Na ostrem ovinku pri mostu čez Vipavo je zadel s kolesom ob zid in je vsled silnega sunka zletel čez mostno ograjo v reko. Ia okolnosti, da je padel na precej globoko mesto in da je dober plavalec, se ima zahvaliti, da je odnesel samo neznatno poškodbo na nogi.

Nagla smrt. V petek je zajel 55letni Alojz Znidaršič, vrtnar v velikem semenišču, vodo iz vask v vrtu semenišča. Med tem delom mu je postalo slabo in se je zgrudil na tla toda tako nesrečno, da mu je glava obitela v vodi. Pri teki so mu sicer na pomoč, toda bilo je prepozno, ker je bil že mrtev. Zdravnik je ugotovil, da je smrt povzročila srčna napaka, na kateri je bolehal.

Književnost in umetnost

Druzovič, Pesmarica II., (srednja stopnja) je ravnokar izšla v tretji popravljani in pomnoženi izdaji. Ta pesmarica je na osnovnih in meščanskih šolah ter učiteljskih in srednjih šolah obče znana in vpeljana. O njeni porabljenosti in priljubljenosti pričča sedanja tretja izdaja. Gospod Druzovič je znan kot izborni glasbeni pedagog, ni čuda da njegova šolska pesmarica, ki je najstarejša naša pesmarica, spada tudi med najboljše. Nova izdaja je znamenita po tem, da vsebuje poleg prejšnjih slovenskih mnogo srbskih in hrvaških pesmi, tako da zadostuje vsem sedanjim šolskim potrebam. Nov je v tej izdaji nasproti prejšnjim dodatki: petje po številkah. Sledila bo kmalu nova izdaja III. in I. dela ter popolnoma novi IV. del, namenjena izrecno meščanskim in srednjim šolam.

Sport

Nogomet. Preteklo nedeljo se je odigrala na Dunaju pred 35.000 gledalci nogometna tekma med prvim praškim nogometnim klubom Sparta in prvim dunajskim klubom Rapid; tekma je končala s popolno zmago Čehov, 4:0. S tem je Sparta zbrisala poraz, ki ga je nedavno doživela proti dunajskim Amateurom, in stoji danes kot eden največjih klubov na evropskem kontinentu. Vsi listi opisujejo igro Sparta-šev kot v vsakem oziru vzorno in popolno. — Mednarodna tekma med Švico in Norveško, ki se je v nedeljo vršila v Kristianiji, je končala neodločeno, 2:2. Gledalcev je bilo 10.000. — V Zagrebu je dosegel dunajski Hakoah nepričakovano lepe uspehe: V soboto proti močnemu zagrebškemu Haški 1:0, v nedeljo proti Concordiji 3:1.

DAROV

V »Edinosti« št. 451 od 27. t. m. bi se med darovalci moglo glasiti mesto Konč, gdnca Kosič. B. F. daruje Lir 10.— za »Solsko društvo«.

Rojaki! Ne zabite na šolsko društvo!

mi zljubi nekaj povedati. Moje lastne besede, ponovila jih je skoraj natančno tako, kakor sem jih jaz prejšnji dan izrekel — v njegovi navzočnosti in sicer, kakor da bi prišla naravnost iz nje. Obšel je brez besede ter poblebel v obraz kot papir, na katerega pišem, medtem ko sem jo jaz potisnila iz sobe.

Še ena preveč olikana ženska, da bi ponovila to, kar je rekla, ko se je opomogel iz presečenja. Moje pero je lastnina članice verskega reda naše župnije in naročnice na »Vera je zveličanje« — kako morete misliti, da bi z njim napisala take grde besede? Končalo se je s tem, kakor ste brskone uganili, da je vztrajal pri sklepu, da je treba otroka zapreti iz varnostnih razlogov.

Poskušala sem stvar popraviti. Rekla sem mu, da je kot papiga le ponovila besede, ki jih je slišala mene izreči, sicer pa ne zna niti najmanjše podrobnosti, ker ji nisem niti takega omenila. Toda on ni hotel nič ališati, ampak je vztrajal pri zahtevi, da jo mora dati zapreti.

V teh okoliščinah sem napravila svojo materinsko dolžnost. »Toda ne v navadno umobolnico za uboge«, sem rekla; »ne morem privoliti v to, da bi jo zaprl v tak zavod. To mora biti privaten zavod, tako zahtevam.

Gospodarsivo

Kritje jugoslovanskega dinarja. Naš odlični rojak dr. Gustav Gregorja je priobčil v »Slovenskem Narodu« in v »Jugoslovanskem Lloydu« kaj temeljito razpravo z zanimivimi podatki o primeri češke in jugoslovanske valute.

Nam ne dopušča prostor, da bi v celoti ponatili to zanimivo in kaj poučno razpravo. Omejiti se moramo le na tiste odstavke, ki bodo gotovo v visoki meri zanimali našo javnost, na odstavke, ki se tičejo kritja jugoslovanskega dinarja, vrednosti jugoslovanske valute.

Skupna svota 350 milij. dinarjev, ki predstavlja v tedenskih izkazih Narodne banke kovinsko kritje bankovcev, nam torej ne podaja nikake jasne slike o njihovem kritju po današnjem tečaju dinarja. Zleti bi bilo, da tudi Narodna banka uvede v tem oziru čehoslovski način, kakor so ga uvedle tudi emisijske banke mnogih drugih držav. Jasna slika kritja naših bankovcev v primeri s kritjem bankovcev drugih držav bi tudi ne bila brez vpliva na pravilnejšo oceno vrednosti dinarja v inozemstvu in v državi sami. Ne zavedamo se namreč, da je dinar dvakrat bolj krit nego češkoslovška krona, kar hočemo dokazati v naših nadaljnjih izjavah.

In to je moralni moment, ki ga ni kar tako prezreti. Saj so te dni mnogi politični in gospodarski listi eden za drugim priobčevali vest o 25% zlatem kritju čehoslovške krona kakor o neki posebnosti. Pri tem ni prišlo nikomur na misel, da bi temu nasproti poudarjal 30% zlato kritje dinarja.

V okrogli svoti 350 milij. dinarjev, ki jo izkazuje jugoslovanska Narodna banka kakor kovinsko podlago bankovcev, so torej seštet zlati, srebrni in papirnati dinarji, napoleoni, srebrni in papirnati franki, zlati, srebrni in papirnati dolari, angleški zlati soverei, angleški srebrni drobci in papirnati funti, italijanske zlate, srebrne in papirne lire itd. po gornji predvojni pariteti brez ozira na to, da so danes le še zlati kovani novci, dolari, švicarski franki in pa papirnati denar nekaterih manjših držav, ki se niso udeležile svetovne vojne, obdržali svojo predvojno zlato vrednost, med tem ko so francoski papirnati franki danes padli skoraj na tretjino, italijanske line skoraj na četrtino svoje predvojne vrednosti ter pa papirnati denar mnogih drugih držav izgubili danes več ali manj na svoji predvojni zlati vrednosti. Poudarjati je tu še, da se vrednost valut vseh držav menja od dne do dne.

Z ozirom na tečaj švicarskih frankov v dinarju dne 22. maja t. l. (1 švic. frank = 17.25 D.) je 170.155.038.63 zlatih dinarjev enako okroglo 2895 milj. papirnatih dinarjev. Obtok papirnatih din. je znašal 22. maja t. l. 5.446.963.990, njihovo kovinsko kritje torej oblihi 53%! Kovinsko kritje češkoslovških krog pa znaša, kakor omenjeno, le 25% torej manj nego polovico kritja dinarjev v prometu. Dinar ima poleg tega še drugo realno kritje, namreč ob izmeni avstroogriških kron založene domene v taktat (v začetku l. 1920.) cenjeni vrednosti 2.138.377.163 D. Le-te domene predstavljajo z ozirom na današnji tečaj dinarja najmanj dvojno vrednost. Res je, da to kritje ni likvidno, t. j. da se ne da realizirati čez noč, če bi namreč to zahtevala potreba vzdrževanja dinarja na stalni tečajni višini. Tudi je res, da te domene nimajo tega namena. Vendar pa se ne more trditi, da nimajo nikakega vpliva na presojo notranje vrednosti dinarja, v čigar varnost so založene. Kajti v skrajnem slučaju, ako bi prišlo do tega, da bi Narodna banka morala likvidirati, bi vrednost založenih domen odgovarjala za pokritje od nje izdanih bankovcev. Takega dodatnega kritja čehoslovška krona nima.

Bankno kritje dinarja (1.725.621.431.41 proti 6.201.897.351.57) znaša torej okroglih 27.80% Kovinsko in bankno kritje češkosl. krona je po vsem tem znašalo 23. aprila t. l. 36.75%, dinarja pa 22. maja t. l. 80.60%. Po razmerju 2.20 kratnega kritja dinarja proti češkoslovškimi kroni bi bil moral dinar 22. maja t. l. namesto 5.80 — kakor je notiral ta dan v Curihu — notirati 5.80 x 2.20, torej 12.76 švic. centimov. In to brez upoštevanja kritja z domenami, ki so bile, kakor že omenjeno, leta 1920., cenjene na 2.138.377.163 D, ki pa danes z ozirom na dvakrat nižji tečaj dinarja predstavljajo najmanj dvakrat višjo vrednost. Ako se ceni torej realno, notranjo vrednost dinarja na 12 švic. centimov, je ta cenitev gotovo več nego skromna. Brez zvišanja kovinskega kri-

tja ali odplačila državnega dolga (okroglih 4.200 milj. dinarjev) bi moral dinar v razmerju s češkosl. krono glede notranje vrednosti doseči tečaj najmanj 12 švic. centimov ter se na tej višini tudi držati. Kaj torej ovira dinar, da se ne povzpne do tega tečaja, ko se je češka krona dvignila do tečaja 16.60 švic. centimov, kjer se drži z malimi razlikami? Vzrok tiči pač v tem, da je češki državni budžet aktiven, da je češka trgovinska in plačilna bilanca tudi aktivna ter da so češkoslovške prometne razmere urejene. Jugoslovanski državni budžet je pa še vedno pasiven (dokaz naknadni krediti zahtevani od fin. ministra za budžetno leto 1922-23), trgov. bilanca je tudi še vedno pasivna (okroglo 2000 milj. din. v preteklem letu), tudi plačilna bilanca je ravno tako pasivna ter prometne razmere, če tudi so se v zadnjem času nekoliko zboljšale, še davniso niso take, kakor jih zahteva gospodarsko stanje.

Ko se odpravijo ti trije vzroki, se mora dinar povzpeti ne le do češke krona, ampak najmanj do tečaja it. lire. In to temveč, ker ima država relativno manj dolga, nego vse druge države, ki so se udeležile svetovne vojne. Drugo vprašanje, s čimer se danes nočemo pehati, je pač, bi bilo za gospodarstvo koristno, da se dinar kar nenkrat povzpne do tečaja 12 švic. centimov, ali še višje. Dokazati smo hoteli le, da ni povoda za bojazen, da bi se dinar ne mogel vzdržati na tečaju najmanj 6 švic. centimov. Dokazali smo tudi, da so izgledi dinarja za bodočnost najugodnejši. Končno naj še omenimo, da je dinar odvisen tudi od notranje in zunanje politične konsolidacije. Brez ene in druge ni pričakovati trajnega zboljšanja jugoslovanske valute. Trajno to zboljšanje pa je v veliki meri odvisno od zaupanja inozemstva v notranjo in zunanjo moč države. »Delajte mi dobro politiko in jaz vam bom delal dobre finance.« Ta izrek znamenitega finančnika velja tudi za — valuto.

Industrijsko-obrtno vzorčna izložba v Mariboru ki se bo vršila v času od 15. do 26. avg. bo po svojem obsegu presegla vse dosedanje prireditve te vrste. Ze doslej se je prijavilo nepričakovano mnogo razstavljalcev in je pričakovano, da bo ta razstava resnično podala pravo sliko obrti in industrije zlasti v severnem delu Jugoslavije. Vsi zainteresirani, ki se doslej še niso prijavili, se opozarjajo, da preteče prijavni rok nepreklicno dne 1. julija. Po tem roku došle prijavitelje bo mogoče upoštevati samo, če bo na razpolago še dovolj prostora. Če kdo ni prejel prijavitelne, naj nemudoma sporoči svoj naslov razstavnemu odboru v Mariboru Aleksandrova cesta 22.

Na vseh železniških progah v Jugoslaviji je dovoljeno za prevoz blaga, ki je namenjeno za to razstavo 50% popusta. Obiskovalci razstave plačajo na vseh progah samo polovično vožnjo, če se izkazujejo z legitimacijo, ki se dobi za cene Din 20.— pri vseh domačih zavodih. (denarnih). Ta legitimacija je obenem permanentna vstopnica za razstavo in ni treba za vstop k razstavi nobene druge vstopnice. Zato je priporočljivo, da si vsakdo nabavi pravočasno legitimacijo.

Tehnična dela na razstavišči pričnejo takoj po sklepu šole, ker bo letos glavni del razstave v šolskem posloplju v Razlagovi ulici. Do tega časa počeče tudi prijavni rok, tako da bo mogoče vsa dela pravočasno in v najlepšem redu dovršiti, ter se na ta način izogniti vsem nerednostim, ki bi bile sicer neizogibne, zato pa se ponovno priporoča vsem razstavljalcem in interesantom, da se točno držijo napovedanih rokov, tako glede prijav kakor zlasti tudi glede dovoza razstavnega blaga. Vsako zavlačevanje otežuje delo tehničnega odseka.

Radi hitrejšega in boljšega poslovanja se preseli pisarna razstavnega odbora z 1. julija na razstavišče; vhod v pisarno bo iz Cankarjeve ulice v posloplju dekliske meščanske šole.

Prijavni rok traja še samo 8 dni ter preteče nepreklicno dne 1. julija. Vsi ki se iz tega ali onega vzroka še niso prijavili, naj to nemudoma store. Marsikomu je bilo lansko leto žal, da je zamudil prijavni rok in se ni udeležil razstave, ki je imela velikanski uspeh, kar dokazuje dejstvo, da so prešli razstavljalci za pol milijarde kron novih naročil in nekateri so s temi še sedaj zaposleni. Zato pa pozivamo zlasti vse one, ki se lani niso prijavili, da vsaj letos ne zamude ugodne prilike.

Vajeniški oddelek, ki je zbudil na lanski Pokrajinski razstavi splošno pozornost in odobravanje, bo imel tudi na letošnji »Industrijsko-obrtno vzorčni izložbi« svoj poseben prostor. Pozivajo se mojstri, da dajo svojim vajen-

cem priliko, da se udeležijo razstave. Ta oddelek je za vajence popolnoma brezplačno na razpolago.

Nekaj misli o kupčiji s črešnjami na Vipavskem. Letošnja kupčija s črešnjami je že davno za nami. Toda morda ravno radi tega velike lažje razmišljamo o tem vprašanju danes, ko si lahko ustvarimo enotno sliko vsega razvoja te kupčije.

Vprašanje razprodaje črešenj je za Vipavce zelo velike važnosti; kajti za grozdjem so črešnje edini pridelek, katerega lahko proda v pavski kmet v večji množini, ne da bi si ga moral takorekoč odtegniti od ust kakor je to pri drugih pridelkih. Poleg tega pa dozori črešnje ravno v onem času, ko je naš kmet v največji denarni stiski. Treba je zvepla, modre galice, delavcev itd.; denar pa, ki ga je izkupil za vino, mu je že davno pošel. Pomislimo še, da je imelo letos v onem času kake dve petini kmetov vse vino doma v kleti, pa bomo uvideli, kako zlata je za našega kmeta vsaka stotinka, ki mu jo prinesejo črešnje in kako neumestno in negospodarski je modrovanje onih, ki pravijo: Tudi če izgubimo par lire pri črešnjah, saj itak zrastejo same, ni jih treba ne okopavati, ne obrezovati, ne spodrezovati in tudi ne skropiti.

Sledimo nekoliko razvoju letošnje kupčije; pri tem imejmo vedno pred seboj vprašanje: »Kako bi se dala kupčija s črešnjami preurediti, da bi kolikor mogoče veliko nesla našemu kmetu in da bi po možnosti ostal ves dobiček v naši državi.«

Letošnja kupčija je bila veliko ugodnejša kakor lansko leto. Ze kake tri tedne prej kakor so bile črešnje zrele, so švigali v avtomobilih po vsej Vipavski zastopniki dveh večjih trgov, da si ogledajo pridelek. Ena trdila je zelo imponirala našim ljudem, ko jim je povedala, da pojdejo njihove črešnje v Ameriko. Ta trdila je namreč črešnje zveplala in jih zveplane odpošiljala v Ameriko; druga trdila je pošiljala sveže v koših v Švico. V deh deželah imajo pač dobro valuto. Trdila sta v začetku kupovali črešnje zunaj po deželi ter jih vozili v Gorico; izbrali sta si Dornberg za nakupovanje. Med trdilkama se je tedaj razvila moč živahna konkurenca; da, prišlo je tako daleč, da je dala ena trdila razglasiti, da bo plačevala črešnje vedno za pet stotink dražje kakor druga trdila. Tiste dni so bili zlati časi za kmeta; a na žalost niso trajali dolgo. Vrana vrani ne izključe očesa: trdila sta se sporazumeli in konkurenca je nehala. Od tedaj dalje sta nakupovali samo v Gorici, češ dornberški trg jim ne nudi dovolj blaga. Dokler sta trdila kupovali naravnost pri kmetu, je bila cena črešnjam skoro ista kakor v mestu: »zgodnjice« so šle po lir 0.50—1.—, »cepljenke« po lir 1.20—1.60. Kupčija s prvimi je bila precej mrtva, ker so preteške in prevodene za izvoz; povpraševanje po »cepljenkah« pa je bilo zelo veliko.

Letos so prinesle črešnje precej življenja na Vipavsko; voz za vozom poln črešenj se je pomikal proti Gorici in tudi proti Trstu. Živahnih Bricev, ki so rojeni prekupčevalci, je kar megolelo. A vladi v srca naših kmetov je letošnja kupčija vllila veliko poguma; malo denarja so sicer izkupil, a vendar »črešnje so šle — so rekli —, kaj bo pa z vinom, ne vemo«. Res, črešnje so šle; ali pa bi jih ne bilo mogoče boljše prodati? Dokler so trgovci nakupovali blago na deželi, so bili kakor rečeno za kmeta zlati dnevi: cena skoro ista kakor v mestu; kmet je nabral črešnje, jih prinesel trgovcu, ta mu je odštél denar in kmet je lahko šel spet na delo. Toda ko so se trdke preselile v mesto, je dobila kupčija čisto drugo lice. Kmetu so se tedaj nudile dve možnosti: ali prodati črešnje prekupčevalcem, ki jih je kar megolelo, po zelo nizki ceni, ali pa napreči voz črešenj sam peljati v mesto in tako izbiti ves dan; navsezadnje, kdo ve, ali bodo buri ki se bo vršila v času od 15. do 26. avgusta, b o po svojem obsegu presegla vse dosedanje prireditve te vrste. Z edoslej se je prijavilo črešnje v mestu dražje kakor doma? In slišal si glasove po vaseh: »Zložimo se skupaj! Eden naj pelje za vse!« Seveda je ostalo le pri besedi. Cene na trgu v mestu so od dneva do dneva neverjetno padale, oziroma poskočile, ker ni bila ponudba blaga smotreno urejena. Ni pač težko uganiti, kdo je pri tem najbolj trpel. Kolikokrat se je pripetilo, da je kmet pripeljal na trg ves svoj pridelek ravno isti dan, ko je bila cena najnižja in ko bi blago že doma prodal veliko dražje. — Koliko koristnega bi lahko tu napravile naše zadruge!

PODLISTEK

WILKIE COLLINS:

Gospa v belem

Njegove prve besede kakor tudi njegov način govorjenja, če tudi je bil razdražen, so mi jasno pokazale, d obzabljuje svoj nesramni odgovor na mojo prošnjo in da je prišel — dasi zelo slabe volje — da bi stvar popravil, predno bi bilo prepozno. Ko je videl moji hčer v sobi, (od onega dne sem se bala pustiti jo izpred oči) ji je ukazal, naj gre ven. Nista se imela rada, in on je izlil svojo jezo na otroka, ker je ni mogel nane.

»Pustite naju sama,« je rekel z visokega. Tudi ona ga je pogledala z visokega, kakor da ne misli iti. »Ali ste slišali?« je zavpil nad njo. »Pojdite iz sobe.« »Govorite vljudo z menoj,« je rekla in kri ji je šinila v obraz. Vrite ven to norico,« je rekel proti meni. Ona je imela vedno prenapeto menenje o svojem dostojanstvu, zato jo je beseda »novica« zelo zbudila. Predno sem utegnla kaj reči in posredovati, je stopila vasa besna preden. »Takoj prosite za odpusčenje,« je rekla, sicer vam ne ostanem dolžna za zahtevo. Izdala bom vašo skrivnost. Za vse življenje vas uničim, če se

mi zljubi nekaj povedati. Moje lastne besede, ponovila jih je skoraj natančno tako, kakor sem jih jaz prejšnji dan izrekel — v njegovi navzočnosti in sicer, kakor da bi prišla naravnost iz nje. Obšel je brez besede ter poblebel v obraz kot papir, na katerega pišem, medtem ko sem jo jaz potisnila iz sobe.

Še ena preveč olikana ženska, da bi ponovila to, kar je rekla, ko se je opomogel iz presečenja. Moje pero je lastnina članice verskega reda naše župnije in naročnice na »Vera je zveličanje« — kako morete misliti, da bi z njim napisala take grde besede? Končalo se je s tem, kakor ste brskone uganili, da je vztrajal pri sklepu, da je treba otroka zapreti iz varnostnih razlogov.

Poskušala sem stvar popraviti. Rekla sem mu, da je kot papiga le ponovila besede, ki jih je slišala mene izreči, sicer pa ne zna niti najmanjše podrobnosti, ker ji nisem niti takega omenila. Toda on ni hotel nič ališati, ampak je vztrajal pri zahtevi, da jo mora dati zapreti.

V teh okoliščinah sem napravila svojo materinsko dolžnost. »Toda ne v navadno umobolnico za uboge«, sem rekla; »ne morem privoliti v to, da bi jo zaprl v tak zavod. To mora biti privaten zavod, tako zahtevam.

Tako mi velava moj materinski žut, razen tega moram očuvati svoje stališče v mestu. To so bil emoje besede.

Ali sem zadostila vaši radovednosti? Vse-kakor sem se potrudila, da to napravim. Ko je bila v zavodu, sem bila rešena svoje največje odgovornosti glede nje. Neka gosipa Halcombe me je pozvala, naj napišem izjavo, kako je prišla Ana v umobolnico, ter mi stavila več vprašanj, na katere naj odgovorim. Očividno izvira njena radovednost iz govoric gotovih jezikov, ki so ji mogli navtveti šumo laži.

In potem še nekaj: Če se predznete dvomiti o tem, da je bil moj mož Ana oče, tedaj me s tem smrtno razalite. Če čutite v tem oziru kakšno nesposobno radovednost, tedaj vam svetujem v vaše dobro, da se je otresete enkrat za vselej. Tostran groba, gospod Hart-right, se bo tej radovednosti nikoli zadovoleno.

XIV.

Ponaredba poročnega lista me ni več zanimala; shranil sem pismo z edinim namenom, da bi mi morda kdaj v prihodnosti pomagalo razrešiti uganko, kdo je bil pravzaprav oče Ane Catherrick. Nekatera besede v pismu njene matere so mi mogle služiti kot ključpot. Toda sedaj sem imel važnejši posel, da bi se

mogel s tem pečati. Nikakor nisem izgubil upanja, da si pojasnim tudi to točko; še vedno me je zanimalo zvedeti, kdo je bil oče nesrečnega bitja, ki je ležalo v grobnici gospodov Fairlie.

Zatorej sem zapečatil pismo ter ga vložil v svojo listino, da bi ga imel pri rokah, ko pride čas za to.

Naslednji dan je bil zadnji dan mojega bivanja v Hampolire. Moral sem še k zaslišanju v Knowlesbury, tudi sem moral biti prisoten pri preloženju preiskavi, glede smrti gospoda Persivala, na kar sem bil prost. Tako sem upal, da se odpeljem v London s popoldanskim ali večernim vlakom.

Moja prva pot naslednjega jutra je bila na pošto. Marjanino pismo je bilo tu, toda zdelo se mi je zelo lahko, ko sem ga vzel v roke. Odprl sem ovoj ves v skrbah. Majhen, samo enkrat zganzjen listič se je nahajal notri. Kratke, naglo pisane in napol zbrisane vrstice so imele sledečo vsebino:

»Vrne se semkaj, kakor hitro ti je mogoče. Bila sem primorana zapustiti naše stanovanje. Pridi v Gowers Walk, Fulham (števila pet). Pričakovala te bom. Pa nikar se

Toda združarji sami strejo že v kali vsako iniciativo združničnih voditeljev: V vas pride prekupčevalec — makari samo za en dan, tudi če ga ne bo nikdar več — plača pet stotink dražje kakor zadruga in vsi združarji letijo z blagom k njemu. Kdaj bo prišel čas, ko bodo združniki uvideli, da dobiček, ki ostane Zadrugi, ostane končno njim samim; kaj vendar sestavljajo zadrugo oni sami, ki tvorijo z njo neločljivo celoto! Tedaj bodo posamezne zadrugne stopile v stik in poskrbele za to, da bo šlo blago naravnost na trg brez posredovanja neštevilnih prekupčevalcev. — Morda ni tako daleč ta čas; kajti sila kola lomi.

Borzna poročila.

Valuta na tržaškem trgu.

Trst, 27. junija 1923

avstrijske krone	0.25	0.60
avstrijske krone	0.0315	0.0325
čehoslovaške krone	67.25	67.75
dinarji	24.90	25.20
leji	11.50	12.00
marke	0.0150	0.0175
dolarji	22.35	22.45
francoski franki	138.—	139.50
švicarski franki	400.—	403.—
angleški funti papirnat	108.40	103.70

Tečaj:

Trst, 27. junija 1923

Cognac	315
Malmaison	320
Gerolstein	1135
Liberia Trieste	408
Lloyd	1405
Lu Sino	650
Martini	130
Oceanic	131
Premuda	6-7
Trieste	275
Ampela	500
Cement Dalmatia	339
Cement Spalato	224

* Razstava ženskih ročnih del in viš na slovenski zasebni šoli pri Sv. Jakobu v Trstu se bo vršila v petek, 29. in v soboto 30. t. m. ter v nedeljo 1. julija v šolski telovadnici. Razstava bo odprta vsak dan od 9-12 in od 3-6. — Šolsko vodstvo.

Poslano*)

«LA FRANCE» zavarovalna družba proti požaru, z glavnim ravnanstvom za Italijo v Milanu, Via Brera št. 11. Svojem zavarovalcem v pojasnilo naznanjamo: da smo bili vsled številnih požarov, ki jih je naša družba vtrpela v minulem letu, primorani razveljaviti gotovo število pogodb (police) neugodnega značaja, kar pa je bilo svoječasnno vsaki prizadeji stranki, potom priporočene pisma javljeno. To okoliščino izrabljajo agenti drugih zavarovalnih družb, rekoč, da je «LA FRANCE», katere se nabaja v cvetočem gospodarskem stanju, falirala in nam skušajo, na tak način odtegniti naše zavarovanje in skleniti z njimi nove pogodbe (police). Obveščamo tem potom naše zavarovalce, da so vse naše pogodbe (police) sklenjene z njimi, polnoveljave, ter opozarjamo, da bodemo primorani postopati na podlagi splošnih pogojev police proti onim, ki bi skušali odtegniti se obveznostim sklenjene pogodbe. Proti raznaševalcem neresničnih vesti o položaju naše družbe, katerim smo že na sledu, bodemo brezobzirno nastopili.

MILAN, dne 25. junija 1923.

Glavno ravnanstvo
«LA FRANCE».

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko kolikor mu zakon veleza.

Mali oglasi

se računajo po 20 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.—. Debele črke 40 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 4.—. Kdor išče službo, plače polovično ceno.

POSTELJE 60, chiffoniers 220, nočne omariče 50, vzmeti, žimnice iz morske trave in polvolne, popolna soba 850.— Fonderia 3. 859

SAMEC želi znanja v svrhu ženitve z gospodino ali vdovo brez otrok. Ponudbe pod »Pekaten« na upravnistvo. 905

PRODAJALKA, izučena v trgovini z mešanim blagom, z dobrimi spravevali, išče službo, najraje na deželi. Jožefa Vidmar Postojna 245.

REDKA PRILOŽNOST. Krasna trgovska hiša z lepimi stanovanji, parketirane sobe, veliki trgovski lokal z lepimi, velikimi, suhim skladišči, 2 veliki kleti, pekarija, vodovod v hiši, y prometnem industrijskem kraju v bližini mesta, tik ob postaji v Sloveniji, zaradi družinskih razmer po primerni ceni na prodaj. Nataneča pojasnila daje Anton Naglič, trgovec Store pri Celju, Slovenija (26/16)

ZLAT, srebrn in papirnat denar se kupuje in prodaja po zmernih cenah. Menjalnica via Giacinto Gallina 2, (nasproti hotela Montecenisio). Telefon 31-27. Govori se slovensko. 25

„LA FRANCE“

Zavarovalna družba proti škodam po požaru, strelu in eksplozijam.

Ustanovljena v letu 1837. — Rezervni kapital 25.000.000 Fr.

Generalno ravnanstvo za Italijo Milan Via Brera št. 11. Tel. 49-35.

Ravnatelj: Dr. MARCELLO PIVATO.

Glavno zastopstvo: TRST, Via S. Lazzaro št. 1, Dr. BRUNO FASSETTA.

GORICA: Viale XXIV Maggio št. 11, ROMAN BREZIGAR.

KRMIN: Via Principe Umberto 360, RUDOLF HRVATIN.

BABICA sprejema noseče. Ljubezna oskrba, z jamčeno tajnost. Hladiš, Madonnina 10/II 907

KRONE 1.76, goldinarji 4.67, zlate krone 86, zlatarna Ponte della Fabbra 1 (v bližini Piazz. Goldoni) 908

POZOR! Krone, korale, zlate, platine in zobovje se najvišjih cenah plačuje edini groist Belle Vita, via Madonnina 10, I. 32

KRONE 1.75, goldinarji 4.66 20 kronski zlati 85.50 Pondares 6-I. 44

SREBRO, zlato in briljante plača več kot drugi Periot, via S. Francesco 15, II. 45

NA PRODAJ lepo posestvo, 9% orolov veliko, z dvema oroloma vinograde, najlepša lega, 1/2 ure od postaje Slivnica pri Mariboru, 3 hiše, lepa klet s posodami, sadonosnik, travnik, polje in gozd. Cena 400.000 Din. Pojasnila daje Marija Koprivnik, Maribor, Badleva ulica 15, ali dr. A. Juvan, odvjetnik, Aleksandrova cesta 18. 771

OMARE, postelje, lepe, po nizkih cenah, brez poviška, prodaja delavnica: Fabio Severo 7. 801

PLISSE. Delo hitro in natančno, velike in majhne oblike, podviti, na pahljasto in na harmoniko. Oliva de Battisti, Via S. Sebastiano št. 4-III Trst. Vhod pri prodaji listov. 51

PIANINO ali glasovir v vsakem stanju, kupi uglaševalec Andrej Pečar, Trst, via Molino a vento 5, III. (6)

Naročajte in širite

„EDINOST“

KDOR HOČE KAJ KUPITI
KDOR HOČE KAJ PRODATI
KDOR IŠČE SLUŽBE, ITD.
INSERIRAJ V „EDINOSTI“

Velika zaloga vina, žganja in likerjev

JAKOB PERHAUC

ustanovljena leta 1873

Trst, via S. T. Kydrias št. 6, telefon 2-86

Vedno v zalogi in po cenah izven vsake konkurence: pristen istrski trojinovec, kraški brinjevec in kranski silivovec.

Lastni izdelki: Šumeča vina kakor šampanjec šumeči istrski refošk Lacrima Christi in druga. Specialiteta: Jajeti konjak in Crema marsala ter arznovrstni likerji in sirupi, kakor pristen malinov in drugi. (50)

ŽIVNOSTENSKA BANKA

PODRUŽNICA V TRSTU

Ulica Roma vogal ul. Mazzini. — Lastna palača.

Delniška glavica in rezervni kapital K. C. St. 23.000.000

Izvršuje katalano vse bančne in menjalniške transakcije.

Uradne ure od 9-13

Uvozna in izvozna trrdka na debelo

Debiasio & Domenis

v Trstu, skladišča: via Coroneo št. 13,

prosta luka 4, prtiličje (transito) 27

ima v svojih skladiščih vedno bogato izbero

najrazličnejše steklenine, češkega porcelana,

vsakovrstnih servisov, steklenih šip za stavbe,

emajlirane kuhinje, posode in lončenih izdelkov.

Cene konkurenčne in solidna postrežba.

Kmetijska zadruga v Trstu

registrovana zadruga z omejenim zavezom

Via Raffineria 7 (341)

javlja vsem svojim članom, da se za v ne-

deljo dne 24. t. m. sklicani izrečni občni

radi nesklepnosti ni vršil; zato se vrši z

istim dnevnim redom II. Izredni občni zbor

dne 14. julija t. l. Odbor.

Octova kislina

Laneno olje

Jedka voda

Sušilec

Povlaka in email

Ojinate barve

Barve v prahu

Stuk

Copliči

Mazilo za vozove

Kristalizirana soda

Lug

Milo

Navadna milnica

Sveče

Petroleji

Nočne lučice

Skrab

Mizarski lim

Ultramarin

Naftalina

Zveplo

Modra galica

Železna galica

Smrek

Stekliki papir

Spaga

Ovojni papir

Papirnat vrečice

Mette in krtače

Konopje

Proso

Oves

Kava

Poper

Cimet

Piment

Paradižnikova kons.

Neapeljske testenine

Mineralna voda

„Corticella“

itd. itd.

ANTON GAMBEL — Trst

Via Coroneo 1 a 312

Gioboko užalošeni javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš nad vse ljubljani soprog, oče, sin, brat in stric, gospod

Fran Keršovani

blizu obč. tajnik v Marezigah pri Kopru v 47. letu svoje starosti, v noči od 13. do 14. junija t. l., zadet od srčne kapi, preminul v Kokri nad Kranjem. Pogreb se je vršil dne 15. t. m. na tamošnje pokopališče.

Pazin-Zagreb-Sempolaj-Dekani, 25. VI. 1923.

Amalija roj. Kralj, soproga Fran, Ana, stariši Otokar, Radko, sinova Josip, brat. Pani vd. Kosmina in Ivanka Robita, sestri.

Nečaki in nečakinje ter ostali sorodniki.

Družabnika

s približno Din. 200.000.—, išče že dobro vpeljana tvornica čajnega peciva (biskvita) v Sloveniji in sicer v svrhu razširjenja obrata. Dopisi pod „Biskvit“ na Aloma Company, anončna družba, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Dr. Rado Špiligoj

ne ordinira od 29. junija do vštete-
tega 8. julija 1923, ker odpotuje.
V tem času ga nadomestuje dr. Fr.
Jakonič v ul. Carducci 6, I. 312

Stara znana zlatarna

MIH. ZITRIN

Corso Vitt. Em. III. 47

kupuje in zamenjuje zlato, srebro in drage kamne po najugodnejših cenah. — Lastna delavnica za izdelovanje in popravila vseh v to stroko spadajočih del. (53)

Dr. Cicero Michelangelo

Postojna (vila Jurca)

Zdravljenje potom elektrike

Vsak dan od 9-12 in 16-19. 52

Šola Berlitz

Trst — Via Torre bianca 21, III.

Začetek novih tečajev in privatnega pouka v angleškem, francoskem, nemškem, italijanskem, španskem, portugalskem in srbohrvatskem jeziku lekom tekočega tedna.

Pouk dajejo diplomirani profesorji dolične narodnosti.

Pojasnila in vpisovanja: vsak dan od 9 do 21, Via Torre bianca 21, Trst. (54)

Trgovsko-obrtna zadruga

v Trstu

registrovana zadr. z omejenim jamstvom

Ulica Pier Luigi da Polestrina št. 4, I.

Obreštuje navadne hranilne vloge po

5%

vloge, vezane na trimesečno odpoved

po 5 1/2%, ako znašajo 20-30.000 Lit.

po 6%, ako znašajo 30-40.000 „

po 6 1/2%, ako presegajo 40.000 „

Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune

Posoja hranilne pušice na dom.

Za varnost vlog jamči poieg lastnega

premoženje nad 2300 zadržnikov,

vredno nad 50 milijonov lir.

Daje posojila na poroštvo, zastavo

vrednostnih papirjev ali dragocenosti.

Uradne ure od 8-13.

Tel. št. 16-04. Tel. št. 16-04.

Oglasi v „Edinosti“

imajo

najboljši uspeh

Odhodi in prihodi vlakov

JUŽNI KOLODVOR.

Trst, Tržič, Červinjan, Portogruaro - Benetke.

Odhodi: 0.15 o.; 5.— eks.; 5.35 brz.; 9.40 o.;

10.10 brz.; 14.— eks.; 15.40 o.; 18.— o.;

19.05 eks.

Dohodi: 0.40 eks.; 5.40 o.; 8.15 o.;

10.05 eks.; 14.— brz.; 15.40 eks.; 19.23 o.;

23.25 eks.

Trst, Gorica, Kormin, Videm (Udine).

Odhodi: 6.05 o.; 8.— o.; 9.40 o.; 13.10 o.;

16.40 brz.; 18.— o.

Dohodi: 8.15 o.; 10.45 o.; 12.40 brz.; 16.50

o.; 18.50 o.; 22.45 o.

Trst, Nabrežina, Divača, Št. Peter, Postojna.

Odhodi: 0.40 eks.; 5.15 brz.; 7.00 brz. 8.30 o.;

11.00 brz.; 16.10 o.; 19.45 brz.

Dohodi: 3.30 eks.; 7.15 o.; 9.25 brz.;

12.20 o.; 18.30 brz.; 20.30 o.; 21.20 brz.;

23.50 o.

KOLODVOR PRI SV. ANDREJU (državni).

Trst, Koper, Buje, Poreč.

Odhodi: 5.40, 8.50*, 12.35, 18.30*.

Dohodi: 8.30*, 12.30, 17.55*, 21.25.

Trst, Gorica, Podbrdo.

Odhodi: 5.35 brz.; 6.10 o.; 16.30 brz.;

17.25 o.

Dohodi: 7.45 o.; 12.25 brz.; 21.15 o.;

23.45 brz.

Trst, Herpelje, Buzet, Pula.

Odhodi: 5.25 o.; 12.55* brz.; 18.25 o.

Dohodi: 7.35, 10.05 o.; 15.50* brz.; 21.32 o

* Ne vozi ob nedeljah.

MILO FENDERL

JE NAJBOLJŠE

MILO FENDERL

JE NAJBOLJŠE

MILO FENDERL

JE NAJBOLJŠE

MILO FENDERL

JE NAJBOLJŠE

MILO FENDERL

JE NAJBOLJŠE